

Yleisraportti

sosiaalisen pääoman ja yhteisöllisen pystyvyyden muodoista
lasten hyväksikäytön ja kaltoinkohtelun ehkäisemiseksi

CO-HAPPINESS

Happy and Safe in Community

Co-Happiness: Happy and safe in the Community -hankkeen tavoitteena on edistää lasten hyväksikäytön ja kaltoinkohtelun ennaltaehkäisyä sekä lisätä tietoisuutta aiheeseen liittyvistä kysymyksistä. Hankkeeseen osallistuu yhdeksän toimijaa kuudesta Euroopan maasta (Alankomaista, Portugalista, Suomesta, kreikasta, Italiasta ja Romaniasta). Hankekumppanit pyrkivät yhdessä pohtimaan ja selvittämään kaltoinkohtelun syitä sekä kehittämään toimintamalleja ja menetelmiä ilmiön torjuntaan ja ennaltaehkäisyyn. Hankkeen tuotoksilla ja toiminnalla tarjotaan kasvattajille ja kasvatusalan ammattilaisille mahdollisuus kartuttaa aihetta koskevia tietojaan sekä työkaluja aiheen tehokkaaseen käsittelyyn. Hankkeen kohderyhmänä ovat lisäksi 6-9-vuotiaat lapset, joita opetetaan tunnistamaan hyväksikäyttö- ja kaltoinkohtelutilanteita sekä kertomaan tilanteista, mikäli niitä tapahtuu.

INDEKSI

1 ESITTELY	4
2 KANSALLINEN RAPORTTI: SUOMI	5
3 KANSALLINEN RAPORTTI: KREIKKA	12
4 KANSALLINEN RAPORTTI: ITALIA	16
5 KANSALLINEN RAPORTTI: ALANKOMAAT	21
6 KANSALLINEN RAPORTTI: PORTUGALI	26
7 KANSALLINEN RAPORTTI: ROMANIA	32
8 YLEISET JOHTOPÄÄTÖKSET JA SUOSITUKSIA	37
MUU KUULEMINEN KIRJALLISUUS	46

1 ESITTELY

Lapsen kaltoinkohtelulla tarkoitetaan alle 18-vuotiaaseen kohdistuvaa pahoinpitelyä ja laiminlyöntiä. Se käsittää kaikki fyysisen ja/tai henkisen pahoinpitelyn muodot, seksuaalisen hyväksikäytön, laiminlyönnin sekä kaupallisen tai muun riiston, joka aiheuttaa mahdollisen vaaran lapsen terveydelle, kehitykselle tai ihmisarvolle. Toisinaan myös parisuhdeväkivallalle altistuminen lasketaan lapsenkaltoinkohteluksi (WHO:n määritelmä 2002).

Sampsonin (2017) mukaan yhteisöllisen pystyvyyden käsite voi johtaa yhtenäisempään yhteiskuntaan, sillä sellaisen yhteisön jäsenet, joilla on yhteiset käsitykset kontrollista, sosiaalisesta toiminnasta ja tehokkuudesta, tukevat toisiaan paremmin ja toimivat tehokkaammin yhdessä. Kollektiivinen toimintakulttuuri voi saada aikaan vastavuoroista tukea ja luottamusta yhteisön jäsenten kesken sekä kehittää yhteisiä näkemyksiä ilmiön tai halutun vaikutuksen suhteen. Tältä osin yhteisön jäsenillä on kyky kontrolloida muiden jäsenten käyttäytymistä sosiaalisen pääoman, eli yhteisön toimiin suunnattujen odotusten, avulla, ja siten eliminoida rikollista käyttäytymistä.

Co-Happiness: Happy and Safe in the Community -hankkeen tavoitteena on edistää sosiaalista pääomaa ja yhteisöllistä pystyvyyttä lasten hyväksikäytön ja kaltoinkohtelun estämiseksi tarjoamalla yhteisöille tietämystä, koulutusta, työkaluja ja tekniikoita, joiden avulla on helpompaa havaita lapsen hyväksikäyttöön ja kaltoinkohteluun kuuluvat merkit. Hanke pyrkii antamaan lapsille valmiudet ilmoittaa tapauksista, jotta lastensuojeluvirastot voivat tarttua toimiin entistä nopeammin. Hankkeessa kehitetään innovatiivista peliä lasten hyväksikäytön ja kaltoinkohtelun estämiseksi toteuttamalla tehokkaan ehkäisymallin lasten henkistä hyvinvointia vaarantamatta.

Tämä raportti, joka on toteutettu hankkeen ensimmäisten tutkimustulosten puitteissa, pyrkii tunnistamaan tutkimuksista saatua näyttöä menestyksekkäistä toimintatavoista, joilla pyritään estämään lapsiin kohdistuvaa väkivaltaa ja kaltoinkohtelua sosiaalipääoman ja yhteisöllisen pystyvyyden avulla Alankomaissa, Romaniassa, Portugalissa, Italiassa, Kreikassa ja Suomessa.

2 KANSALLINEN RAPORTTI: SUOMI

Tilastokeskuksen mukaan Suomen virallinen väkiluku vuoden 2018 lopussa oli 5 517 919. Vuoden 2018 aikana Suomen väestö kasvoi 4 789 henkilöllä. Väestönkasvu oli hitainta sitten vuoden 1970. Viimeisten viiden vuoden aikana suomea, ruotsia tai saamea puhuvien määrä on kasvanut 36 029 henkilöllä. Samaan aikaan vierasta kieltä puhuvien lukumäärä on kasvanut 102 678 henkilöllä. Koko väestöstä noin 290 000 on 5–9-vuotiaita.

Vuonna 2018 lastensuojeluilmoituksia tehtiin 78 875 lapsesta. Yhdestä lapsesta tehtiin keskimäärin 1,8 ilmoitusta. Lastensuojeluilmoitusten määrä (145 880) kasvoi viisi prosenttia edellisvuodesta. Lastensuojelutapauksen (ilmoitus tai yhteydenotto) sattua on välitön tarve päättää, onko tilanne kiireellinen, vai ryhdytäänkö mahdollisen lastensuojelun tarpeen arvioinnin tekemiseen.

Suomessa Sosiaali- ja terveysministeriö (STM) on vastuussa lastensuojelun lainsäädännön valmistelusta sekä yleisestä ohjauksesta. Lastensuojelun pyrkimyksenä on taata lapsen oikeus turvalliseen kasvuympäristöön, tasapainoiseen ja monipuoliseen kehitykseen sekä erityiseen suojeluun. Ennaltaehkäisevä lastensuojelu ja varhainen tuki ovat ensisijaisia tärkeitä tämän tavoitteen saavuttamiseksi.

Lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämistä koskevilla toimenpiteillä pyritään ehkäisemään tarvetta turvautua todellisiin lastensuojelutoimenpiteisiin. Ehkäisevien lastensuojelutoimenpiteiden tarkoitus on tarjota apua ja tukea riittävän varhaisessa vaiheessa, jolloin ilmenneitä ongelmia ja niiden pahentumista voidaan vielä ehkäistä. Äitiys- ja lastenneuvoloilla, päivähoitokeskuksilla ja kouluilla on Suomessa tärkeä rooli ehkäisevässä lastensuojelutyössä. Tutkimuksen mukaan sairaanhoitajat tulevat hyvin toimeen perheiden ja sellaisten lasten kanssa, jotka ovat kohdanneet kaltoinkohtelua. Tulokset osoittavat useita kehityskohteita, joilla voidaan lisätä lasten kaltoinkohteluun liittyvän työn koulutusta, laatia suosituksia lastensuojeluun liittyen sekä tuoda niitä systemaattisesti käytännön työhön (Paavilainen, E. & Helminen, M. & Flinck, A. & Lehtomäki, L. 2014).

Suomessa lastensuojelu on määritelty lastensuojelulaissa. Tämä tarkoittaa sitä, että kaikki lastensuojeluun liittyvät toimet ja viranomaisten päätökset perustuvat aina lakiin. Lastensuojelulaki koskee kaikkia lapsia Suomessa taustasta riippumatta. Lasten oikeuksia koskevat määräykset on määrätty Suomen perustuslaissa. Lisäksi Euroopan yleissopimus ihmisoikeuksien suojaamiseksi sekä YK:n yleissopimus lapsen oikeuksista ovat velvoittavia Suomessa. Nämä määräykset velvoittavat valtiot asettamaan lasten edun etusijalle kaikissa viranomaistoimissa.

Suomessa kunnat ovat vastuussa lastensuojelupalveluiden järjestämisestä. He voivat joko tuottaa palvelut itse tai ostaa ne ulkopuolisilta palveluntuottajilta. Mikäli kunnat ostavat palvelut muualta, niiden on valvottava palveluntuottajien toimintaa. Kuntien tulee laatia suunnitelma lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi ja lastensuojelun järjestämiseksi ja kehittämiseksi. Aluehallintavirastot myöntävät luvat ympärivuorokautista lastensuojelupalvelua tuottaville yksityisille toimijoille. Valtakunnalliset luvat haetaan Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastosta (Valvira). Aluehallintavirastot ja Valvira valvovat kuntia palvelujen toteuttamisessa. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos tukee kuntia lastensuojelulain toimeenpanossa muun muassa ylläpitämällä Lastensuojelun käsikirjaa, joka on alan ammattilaisille suunnattu verkkopalvelu.

Useat järjestöt toimivat sekä palvelujen tuottajina että kehittäjinä. Lastensuojelulain uudistus (417/2007) toi uuden oikeudellisen toimijan lastensuojelun alalle. Lastensuojeluun liittyvää toimintaa alettiin kehittää Pelastakaa Lapset ry:n, Ensi- ja turvakotien liiton, SOS-Lapsikylän ja Nuorten ystävien yhteisessä lastensuojelun edunvalvojahankkeessa 2005–2009 sekä sen seurantahankkeessa 2010–2011. Tarkoituksena oli löytää suuntaviivat lastensuojelun edunvalvojat toimintaan.

Various organizations participate both in the production and development of the services. The reform of the Child Protection Act (417/2007) brought a new legal actor in the field of child protection. The activities related to children's welfare were started to be developed in the Save the Children Association, the Federation of mother and child homes and shelters, the SOS Children's Village Association and the Young Friends Association's Child Protection Advocate Project for 2005-2009 and in the follow-up project 2010-2011, in order to find guidelines for child protection interests.

Suomi: Hyvät käytänteet

Suomessa painopiste on ehkäisevässä lastensuojelussa. Ehkäisevällä lastensuojelulla edistetään ja turvataan lasten ja nuorten kasvua, kehitystä ja hyvinvointia sekä tuetaan vanhemmuutta. Useat eri hankkeet työskentelevät näiden aiheiden parissa jatkuvasti löytääkseen ja juurruttaakseen uusia tapoja tukea lapsia ja heidän perheitään. Ehkäisevää lastensuojelutyötä on kunnan peruspalveluissa, kuten äitiys- ja lastenneuvolassa. Ehkäisevää työtä tehdään myös muissa terveydenhuollon palveluissa, päivähoidossa, perhekeskuksissa, opetuksessa ja nuorisotyössä. Suomessa päivähoitoa, joka muodostuu niin kutsutusta Educare- tai varhaiskasvatusmallista (hoito, kasvatusta ja opetus), voidaan käyttää avohuollon tukitoimena lapsille, joiden kehitys on vaarantunut. Tutkimuksen mukaan vanhemmat olivat erittäin tyytyväisiä heidän lastensa saamiin varhaiskasvatuspalveluihin, jotka tarjosivat myös tukea vanhemmuuteen. Varhaiskasvatuksen ammattilaiset korostivat useita positiivisia muutoksia lapsissa, jotka osallistuivat päivähoitoon, ja he olivat myös pystyneet tukemaan vanhemmuutta. (Pölkki, P. L., & Vornanen, R. H. 2016). Ehkäisevää lastensuojelutyötä käyttäviltä lapsilta ja perheiltä ei edellytetä lastensuojelun asiakkuutta, vaan työtä tehdään osana lapsille, nuorille ja perheille tarkoitettuja palveluja. Ehkäisevää lastensuojelutyötä on myös lasten huomioonottaminen aikuisille suunnatuissa palveluissa. Kun esimerkiksi vanhemman kyky huolehtia lapsista on heikentynyt syystä tai toisesta, selvitetään lasten hoidon ja tuen tarve.

Esimerkki 1: Lastensuojelun vaiheet

Lapsen hyväksikäyttöön ja kaltoinkohteluun on useita syitä. Tyypillisintä on, että vanhemmat eivät kestä psykologisia ongelmia, masennusta tai sairauksia, tai kärsivät niistä, ja että perheessä on päihdeongelmia ja perheväkivaltaa. Tutkimus vuodelta 2019 osoittaa pedagogien raportoineen, että muutokset perheessä, kuten vanhempien avioero, sisaruksen syntymä tai perheenjäsenen kuolema voivat ilmentyä kouluikäisissä lapsissa levottomuutena, kiihtymyksenä, suruna tai tasapainottomuutena (Pirskanen, H., Jokinen, K., Karhinen-Soppi, A., Notko, M., Lämsä, T., Otani, M., Meil, G., Romero-Balsas, P., Rogero-García, J. 2019). Suomessa epäiltyyn hyväksikäyttöön tai kaltoinkohteluun liittyvä prosessi on määritelty erittäin tarkkaan. Lastensuojeluasia tulee vireille kunnan sosiaalitoimessa ilmoituksella. Mahdollinen tarve kiireelliselle lastensuojelulle on arvioitava välittömästi. Muissa tapauksissa sosiaalityöntekijä arvioi seitsemän arkipäivän kuluessa, onko tehtävä lastensuojelutarpeen selvitys.

Lastensuojelun asiakkuus alkaa, kun sosiaalitoimessa on ryhdytty kiireellisiin lastensuojelutoimenpiteisiin tai lastensuojelutarpeen selvityksen tekemisestä on tehty päätös. Lapsi saa oman sosiaalityöntekijän. Kunnat ovat velvollisia tarjoamaan lapselle ja hänen perheelleen ne sosiaalihuollon palvelut, jotka lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä arvioi asiakassuunnitelmassa välttämättömiksi lapsen terveyden ja kehityksen kannalta.

Jos kasvuolot tai lapsi itse vaarantavat lapsen terveyttä tai kehitystä, on aloitettava viipymättä avohuollon tukitoimet. Avohuollon tukena voidaan järjestää esim. terapiaa, tukihenkilö, perhetyötä, vertaisryhmätoimintaa tai virkistystoimintaa. Jos lapsi on välittömässä vaarassa tai muutoin kiireellisen sijoituksen ja sijaishuollon tarpeessa, hänet voidaan sijoittaa kiireellisesti. Jos kasvuolot tai lapsi itse vaarantavat lapsen terveyttä tai kehitystä, eivätkä avohuollon tukitoimet ole sopivia, mahdollisia tai riittäviä, on lapsi otettava huostaan. Huostaanotto voidaan toteuttaa kuitenkin vain, jos sijaishuollon arvioidaan olevan lapsen edun mukaista.

Ennen lapsen sijoittamista kodin ulkopuolelle on selvitettävä lapselle läheisten henkilöiden mahdollisuudet ottaa lapsi luokseen asumaan tai muutoin osallistua lapsen tukemiseen. Huostaanotto on voimassa toistaiseksi. Huostassa pito on lopetettava heti, kun huostassa pidon ja sijaishuollon tarvetta ei enää ole. Päätöksen lapsen huostaanotosta tekee kunnan viranhaltija. Jos huoltaja tai 12 vuotta täyttänyt lapsi vastustaa huostaanottoa, päätös tehdään hallinto-oikeudessa.

Sijaishuollon tai puoli vuotta kestäneen avohuollon tukitoimena tehdyn sijoituksen jälkeen lapsi tai nuori on oikeutettu jälkihuollon tukitoimiin. Lapsi tai nuori on oikeutettu jälkihuoltoon 21-vuotiaaksi asti. Jälkihuoltoa voidaan järjestää myös muille lastensuojelun asiakkaina olleille nuorille.

Esimerkki 2: Emma & Elias

Emma & Elias -avustusohjelma (2012–2017) kokosi yhteen eri järjestöjen hankkeita, joilla edistettiin lasten ja heidän perheidensä terveyttä ja sosiaalista hyvinvointia. Emma & Elias -ohjelman alaisuudessa toteutettiin useita aiheeseen liittyviä hankkeita. Emma & Elias -ohjelman ydinasioita olivat aikuisten yhteisen vastuun vahvistaminen, vanhemmuuden tukeminen sekä lapsen oikeuksien ja sosiaalisten verkostojen turvaaminen.

Aikuisten yhteisen vastuun vahvistamisessa tavoitteena oli ottaa lapsi huomioon sekä asenteellisella että toiminnallisella tasolla. Ohjelmassa huomioitiin perhekäsitteen monimuotoistuminen sekä korostettiin aikuisen vastuuta ja valmiuksia huolehtia lapsen kasvun ja lapsena olemisen edellytyksistä. Tavoitteena oli myös vahvistaa vanhemmuutta ja kasvattaa voimavaroja, kuten myös tunnistaa vanhemmuutta uhkaavia riskejä. Lapsen oikeuksien ja lapsen oman hyvinvoinnin näkökulmasta ohjelmassa korostettiin sekä lapsen oikeutta olla lapsi että lapsen omia sosiaalisia verkostoja. Päämääränä oli lisätä lapsen osallisuutta ja oikeutta turvalliseen lapsuuteen sekä suojata lasta väkivallalta tai sen pelolta. Pyrkimyksenä oli edistää suomalaisen yhteiskunnan lapsimyönteisyyttä ja korostaa sitä, että jokainen voi tehdä jotakin lasten hyvinvoinnin edistämiseksi. Lisäksi ohjelmassa pyrittiin muuttamaan ajattelumalleja (kuten välinpitämättömyyttä, vähättelyä ja kuritusväkivaltaa), jotka rajoittavat lasten hyvinvointia.

Esimerkki 3: LASTA-hanke

Laki lapseen kohdistuneen seksuaalirikoksen selvittämisen järjestämisestä annetun lain muuttamisesta astui voimaan 1. tammikuuta 2014 (793/2013). Lakimuutos tarkoittaa, että lapseen kohdistuneet pahoinpitelyrikosten epäilyt selvitetään ja rahoitetaan samalla tavalla kuin lapseen kohdistuneen seksuaalirikoksen epäilyssä. Rahoitusvastuu siirtyi kunnilta valtiolle. Laki lapseen kohdistuneesta seksuaalirikoksesta annetun lain muuttamisesta 793/2013 (Finlex).

LASTA-hanke oli valtakunnallisesti ohjattu, alueellisesti johdettu ja toteutettu poikkihallinnollinen prosessi, jota koordinoi Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL), ja jota tukivat Sosiaali- ja terveysministeriö (STM), oikeusministeriö (OM) ja sisäministeriö (SM). Tavoitteena oli luoda valtakunnallinen yhteistyömalli poliisille, syytetoimille, lastensuojelulle sekä somaattiselle ja psykiatriselle sairaanhoidolle tilanteissa, joissa epäillään, että lapsi on joutunut pahoinpitelyn tai seksuaalisen hyväksikäytön kohteeksi. LASTA-mallin ydin on lapsiystävällisten ja yhteistoiminnallisten viranomaiskäsittelyjen koordinointi. LASTA-mallin kansallistaminen pyrkii myös takaamaan kaikille lapsille tasa-arvoisen tutkimuksiin pääsyn, niiden korkean laadun sekä oikeussuojan lapsille heidän asuinpaikastaan riippumatta.

Kehitettäessä LASTA-toimintamallia ratkaisu oli luoda suomalainen malli tutkia, suojella ja auttaa lapsia, joiden epäillä joutuneen seksuaali- tai väkivaltarikoksen uhriksi. LASTA on sidoksissa kansainväliseen lapsiystävälliseen oikeudenkäyttöön (Lanzaroten sopimus ja Euroopan neuvoston lapsiystävällisen oikeudenkäytön suuntaviivat) sekä Lasten asioiden ajamisen keskuksen (Suomessa Lastenasiainkoti). LASTA-hankkeen suunnitteluvaiheessa olemassa olevat kansalliset yhteistyön käytännöt kartoitettiin. Suurimassa osassa väkivalta- ja seksuaalirikoksia koskevista väitteistä keskiössä on nopea lähestymistapa, joka tarjoaa välittömän operatiivisen rakenteen rikostutkinnalle sekä suojelua ja kriisiapua lapselle. LASTA:n ydin on koordinoitua toimintaa, joka edistää viranomaisten toimia antamalla etusijan lapsen kokemuksille ja hänen tukemiselleen. LASTA-hankkeen koordinaation tarkoitus on auttaa lasta tai nuorta ymmärtämään hämmästyttävät ja usein pelottavat tapahtumat sekä käsittämään sen, että huoltajaa on avustettu tukemaan lasta tai nuorta tavoin, jotka eivät vaaranna oikeudenkäyntiä edeltäviä ja laillisia toimenpiteitä. Pyrkimyksenä on suojella lasta viranomaisprosessien negatiivisilta kokemuksista hänen oman asiansa yhteydessä.

Mallissa on kaksi vaihetta. Ensimmäisessä vaiheessa kerätään oleelliset tiedot, jotka tukevat oikeudenkäyntiä edeltäviä ja lastensuojelun tutkintoja. Toisessa vaiheessa viranomaiset kokoontuvat yhteen arvioidakseen lapsen tilanteen. LASTA-mallin ydin ei ole ainoastaan tiedon jakaminen ja monitieteinen yhteistyö, vaan myös viranomaisprosessien koordinaatio ja viranomaisten keskinäinen konsultointi. Hankkeessa pidettiin tarkkaa Excel-pohjaista tilastointia eri hallinnollisten tehtävien viiveiden seuraamiseksi.

LASTA oli osa Suomen hallituksen lippulaivahanketta Lapsi ja perhepalveluiden muutosohjelma. Pilotoitu LASTA-malli integroitiin osaksi erityisesti verkotettua palvelumallia. Monitieteisiä työryhmiä tarvitaan laajalti ympäri Suomen, ja ne ovat osa tulevia maakunnallisia palveluja. LASTA-malli täydentää lasten ja nuorten oikeuspsykiatrian tutkimusyksiköitä, joissa lapsia ja perheitä haastatellaan ja tutkitaan. Yksiköiden erityisosaamista tarvitaan myös LASTA-mallin toiminnassa, ja LASTA-mallin työntekijät voivat niin ikään työskennellä yhdessä somaattisten ja psykiatristen yksiköiden välillä. Samalla he varmistavat, että lapseen kohdistunut pahoinpitely ja seksuaalinen hyväksikäyttö nähdään aina viranomaisten laaja-alaisena yhteistyönä.

Esimerkki 4: Kannusta minut vahvaksi

Kannusta minut vahvaksi -hankkeen tavoitteena oli ehkäistä ja vähentää lapsiin kohdistuvaa kaltoinkohtelua ja kuritusväkivaltaa sekä kysyä heidän vanhemmiltaan: ”Mitä näkisimme, jos pysähtyisimme hetkeksi katsomaan itseämme lastemme silmin? Kuulisimmeko helliä ja rohkaisevia sanoja, näkisimmeko hymyilevät silmät? Tuntuisimmeko olevamme turvassa ja rakastettuja?” Hanke toteutettiin yhteistyössä jäsenyhdistysten, järjestökumppaneiden ja kuntien peruspalveluiden kanssa. Tuloksena lasten ja vanhempien tietoisuus lasten oikeuksista kasvoi, positiivinen kasvatuskulttuuri vahvistui ja vanhemmille tarjottiin tukea ja opastusta positiivisten kasvatustekniikoiden kanssa. Hankkeen aikana heräsi julkinen keskustelu väkivallan vaikutuksista lapsen kehitykseen sekä lapsen oikeuksista väkivallattomaan lapsuuteen. Lasten ja nuorten kasvuolojen vahvistaminen estää tehokkaasti syrjäytymistä ja väkivallan laajoja vaikutuksia.

Hanke toteutettiin tiiviissä yhteistyössä Lahden, Oulun ja Turun ensi- ja turvakotiyhdistysten kanssa. Jäsenyhdistysten ympärille koottiin lasten ja perheiden palveluissa toimivien ammattilaisten verkosto. Verkostoissa kehitettiin kaltoinkohtelun ja kuritusväkivallan tunnistamisen, puuttumisen ja ennaltaehkäisyn välineitä.

Vaikuttamistyö oli valtakunnallista ja kohdistui erityisesti pikkulapsiperheisiin. Hanke tuotti tietoa kaltoinkohtelun muodoista ja vaikutuksista, kannustavasta vuorovaikutuksesta sekä lapsen oikeuksista turvalliseen kasvuympäristöön. Hanke oli osa Raha-automaattiyhdistyksen ja Lastensuojelun keskusliiton koordinoimaa Emma & Elias -avustusohjelmaa. Hanke toteutettiin vuosina 2013–2016 ja sen puitteissa toteutettiin pääosin asiantuntijoille, mutta myös vanhemmille suunnattu sähköinen opas.

Esimerkki 5: Voikukkia

Huostaanoton jälkeenkin vanhemmuus VOI KUKKIA. Voikukkia on STEA:n (ent. RAY) rahoittama hanke ja sen toteuttaa ja hallinnoi Kasper – Kasvatus- ja perheneuvonta ry. Voikukkia-hankkeen visio on, että sijoitettujen lasten vanhempien tukeminen on itsestään selvää. Kaikissa toimenpiteissä mietitään, kuinka vanhemmuutta ja sen kehittymistä tuetaan: ketään ei saa jättää yksin. Toiminta parantaa sijoitettujen lasten vanhempien hyvinvointia ja vanhemmuutta ammatillisesti ohjattujen vertaistukiryhmien avulla. Perimmäinen tarkoitus on, että sijoitettujen lasten vanhemmat saavat tarvitsemansa avun: voimaantuneista vanhemmista hyötyvät sekä lapset, perhe että yhteiskunta. Kasperin visiona on laajentaa VOIKUKKIA-vertaistukiryhmien ohjaajaverkostoa ja turvata niiden jatkuvuus, levittää ja vakiinnuttaa vertaistukiryhmätoimintaa valtakunnallisesti sekä nostaa vanhempien tuen tarve esille ja lisätä heidän osallisuuttaan.

Johtopäätökset

Lastensuojelupalveluihin tarvitaan uusia toimenpiteitä. Sosiaali- ja terveysministeriön 17.4.2019 julkaiseman tiedotteen mukaan Suomeen perustetaan viisi lasten ja nuorten tarpeisiin vastaavaa osaamis- ja tukikeskusta. Erityistä tukea tarvitsevat lapset ja nuoret ovat usein monien eri palvelujen, kuten lastensuojelun ja erikoissairaanhoidon asiakkaita. Heillä on usein myös erityisen tuen tarvetta koulunkäynnissä ja jatko-opinnoissa. Jotta palvelut vastaisivat heidän tarpeisiinsa ja ne voitaisiin järjestää kestäväällä tavalla, tarvitaan vahvaa yhteistyötä eri viranomaisten kesken.

Tätä varten ministeriössä suunnitellaan viiden osaamis- ja tukikeskuksen (OT-keskus) perustamista. Ne tuottaisivat ja varmistaisivat lasten, nuorten ja perheiden kaikkein vaativimmat palvelut. Lisäksi ne vastaisivat alueen tutkimus- ja kehittämistoiminnasta sekä palvelujen yhteistyöaluetasoisesta yhteensovittamisesta. Malli osaamis- ja tukikeskukselle on luotu Lapsi- ja perhepalvelujen muutosohjelmassa.

3 KANSALLINEN RAPORTTI: KREIKKA

Kreikan tilastoviranomaisen (ELSTAT) tammi–maaliskuussa julkaistun raportin mukaan 0–9-vuotiaiden lasten lukumäärä vuonna 2011 oli 1 049 839; näistä 537 220 oli poikia ja 512 619 tyttöjä. Vuoden 2018 aikana 4092 ihmistä otti yhteyttä Smile of the Child -lastensuojeluorganisaatioon, kun taas eurooppalainen Lasten ja nuorten puhelin 116111 vastaanotti 7296 alaikäisten asioita koskevaa puhelua. 9,36 % kaikista tapauksista koski ikätovereiden välisiä suhteita, 2,13 % alaikäisiin kohdistuvaa seksuaalista hyväksikäyttöä, 2,44 % alaikäisiin kohdistuvaa henkistä ja fyysistä väkivaltaa ja 10,92 % kiusaamista (Smile of the Child, 2018). Samana vuonna kansallinen auttava puhelin lapsille SOS 1056 raportoi 729 vakavaa lapsiin kohdistuvaa väkivaltaa koskevaa tapausta; 98 % näistä ilmoituksista oli anonyymeja. Raportti käsitti 1 358 lasta; 50,4 % näistä oli poikia, 44 % tyttöjä ja loppujen (5,6 %) sukupuoli ei ollut tiedossa.

34,5 % kaikista lapsista oli 7–12-vuotiaita; 259 näistä oli poikia, 206 tyttöjä ja loppujen (3) sukupuoli ei ollut tiedossa. 54,3 % kaikista tapauksista koski laiminlyöntiä tai yksin jättämistä, 41,7 % fyysistä väkivaltaa, 2,2 % psykologista tai emotionaalista väkivaltaa, 0,3 % alaikäisiin kohdistuvaa seksuaalista hyväksikäyttöä, 1,2 % painostusta kerjäämiseen, 0,1 % painostusta prostituutioon ja loput 0,2 % tapauksista koski useita eri taloudellisen hyväksikäytön muotoja. On todettava, että lähes kaikki näihin rikoksiin syyllistyneet olivat perheenjäseniä, vain 4,2 % tapauksista tekijä oli joku muu. Tukipuhelimeen soitettiin yhteensä 271 996 puhelua vuoden 2018 aikana (Smile of the Child, 2018).

Kreikan ainoa 0–5-vuotiaiden lasten kaltoinkohtelun estämiseen paneutunut kansalaisjärjestö Society for the Prevention of Cruelty to Children – Eliza teki retrospektiivisen tutkimuksen vuosina 2014–2015. Tutkimuksessa tarkasteltiin P.& A. Kyriakou -lastensairaalassa käyneiden lasten terveystietoja. Kaikkiaan 35 273 kahden vuoden aikana tehdystä käynnistä tarkasteluun otettiin 161 lasta, jotka kärsivät sosiaalisista ongelmista ja/tai akuuteista, vakavista vammoista. Tulokset osoittavat, että mahdollista fyysistä väkivaltaa kohtaavien lasten keski-ikä oli 7,7 vuotta, ja pikkulapsilla oli korkeampi riski fyysiseen väkivaltaan. Kolmasosa palovammoista olisi voitu estää vanhempien ja huoltajien paremmalla koulutuksella.

Lain 3500/2006 kotiväkivallan torjunnasta mukaan poliisi voi viran puolesta nostaa syytteen perheväkivaltatapauksista; kaikki edellä mainitun lain säännökset mahdollistavat syytteen nostamisen viran puolesta, paitsi säännös seksuaalisesta hyväksikäytöstä, jonka mukaan syytteen nostamiseksi uhrin täytyy tehdä virallinen ilmoitus tapahtuneesta. Maaliskuussa 2019 kansalaisten suojelusta vastaava ministeriö ilmoitti perustavansa perheväkivaltayksikön. Kansallinen sosiaalisen yhteisvastuun keskus, joka on kreikkalainen julkisoikeudellinen laitos, ylläpitää kansallista lastensuojelulinjaa, joka tarjoaa psykologista tukea ja tietoa kansalaisille, mobilisoi akuuttien sosiaalitoimien mekanismeja ja tekee yhteistyötä sekä oikeusviranomaisten että julkisten ja yksityisten organisaatioiden kanssa lastensuojelun hyväksi. Lastenterveysinstituutti, joka on yksityisoikeudellinen oikeushenkilö, tarjoaa palveluita lasten hyväksikäytön estämiseksi, julkista terveydenhoitoa, tutkimuksia sekä koulutustoimintaa.

Smile of the Child -organisaatiolla on eurooppalainen tukipuhelin (116111), joka toimii vuorokauden ympäri vuoden jokaisena päivänä. Linja tarjoaa ilmaista neuvontaa lapsille ja aikuisille. Sillä on myös kansallinen auttava puhelin lapsille SOS 1056, johon voi ilmoittaa joko nimellä tai nimettömästi pahoinpitelyn uhreiksi joutuneista lapsista. Linjan kautta tulleet ilmoitukset voivat lapsen ollessa vaarassa edetä välittömiin toimenpiteisiin. Lisäksi organisaatio käynnistää hoitomenettelyt sairaalassa oleville lapsille, jotka ovat joutuneet pahoinpitelyn uhreiksi. Se myös käsittelee kymmenessä turvakodissaan pahoinpideltyjä lapsia koskevia pyyntöjä samalla, kun se tarjoaa neuvontaa ja järjestää veren- ja verihytaleiden luovutusta.

Kansalaisjärjestö Society for the Prevention of Cruelty to Children – Eliza tarjoaa palveluita lapsille, jotka ovat joutuneet väkivallan ja kaltoinkohtelun uhreiksi tai ovat uhattuna, keskittyen esikouluikäisiin lapsiin. Järjestö johtaa useita ammattilaisille suunnattuja koulutusprojekteja pahoinpideltyjen tai uhattujen lasten tunnistamiseksi. Lisäksi projekteilla tuetaan apua tarvitsevia perheitä, estetään 5–9-vuotiaiden lasten seksuaalista hyväksikäyttöä ja tuetaan ja neuvotaan perheitä. Järjestön aloitteesta “P.& A. Kyriakou”-lastensairaalaan Ateenaan perustettiin Ateenan yliopiston 2. pediatrien klinikan lastensuojeluyksikkö “Sophie Varvitsioti” (N.K.U.A), jonka pyrkimyksenä on tunnistaa vauvoihin ja lapsiin kohdistunut pahoinpitely ja heitteillejätön uhka.

Kuten edellä mainittu, lain 3500/2006 perheväkivallan torjunnasta sekä muiden säännösten mukaan syytteen voi nostaa viran puolesta perheväkivaltatapauksista ja lapsiin kohdistuneesta väkivallasta; kaikki säännökset oikeuttavat väliintulon viran puolesta, paitsi säännökset, jotka koskevat seksuaalista hyväksikäyttöä, joiden mukaan syytteen nostamiseksi uhrin täytyy tehdä virallinen ilmoitus tapahtuneesta. Laki myöskin suojelee lapsia, jotka ovat altistuneet perheväkivallalle, ja sen mukaan kasvatusalalla opetusalan ammattilaisten on raportoitava kaikki potentiaaliset perheväkivaltatapaukset koulun johtajalle, jonka on ilmoitettava niistä poliisille. Kreikan rikoslain artikla 360 alaikäisten kaltoinkohtelusta kriminalisoi niiden alle 18-vuotiaiden huoltajat, jotka laiminlyövät huollettavaan, eivätkä pysty estämään näitä syyllistymästä rikollisiin tekoihin tai osallistumasta prostituutioon.

Bibou-Nakoun and Markosin (2017) mukaan suurin osa opettajista uskoo, että heidän on aina ilmoitettava viranomaisille, mikäli he epäilevät lapsen joutuneen pahoinpitelyn tai kaltoinkohtelun uhriksi. Opettajat, jotka puolsivat edellä mainittua uskomusta, vaikuttivat valitsevan sopivampia keinoja oppilaidensa suojeluun ja turvaamiseen, ja he vaikuttivat olevan tietoisempia vastuustaan raportoida tapauksista kuin ne opettajat, jotka ilmaisivat olevansa valmistautumattomia tai epävarmoja siitä, kuinka tulisi toimia. Erityiseurobarometrin 449 (2016) mukaan 7 % Kreikan väestöstä uskoo, että perheväkivalta on yksityisasia, joka käsitellään perheen kesken. 21 % vastaajista oli asiasta samaa mieltä, 27 % eri mieltä ja 44 % täysin eri mieltä, kun taas 1 % ei osannut sanoa.

Kreikka: Hyvät käytänteet

Esimerkki 1: Laki perheen sisäisestä väkivallasta ja kaltoinkohtelusta

Vuoteen 2006 saakka kaikki perheväkivaltatapaukset saivat yleisen Kreikan rikoslain mukaista suojelua tavallisina väkivaltarikoksina, ja syyte saatettiin nostaa vasta, kun tapauksesta oli tehty erillinen ilmoitus. Kreikan laki 3500/2006 perheväkivallan torjunnasta suojelee lapsia perheen sisäiseltä väkivallalta, kuten myös väkivallanteoille altistumiselta. Kaikki säännökset, paitsi yksi seksuaalista hyväksikäyttöä koskeva, oikeuttavat poliisin nostamaan syytteen viran puolesta ilman, että tapauksesta täytyy tehdä ilmoitus. Lisäksi se oikeuttaa yhteisön ilmoittaa tällaisista teoista nimettömästi, ja sen mukaan opettajien tulee havaitessaan asiaan liittyviä tapauksia informoida niistä välittömästi koulun johtajaa, jonka on ilmoitettava tapauksista poliisille. Vuoden 2018 aikana kansallinen auttava puhelin lapsille SOS 1056 (Smile of the Child) raportoi 729 vakavaa lapsiin kohdistuvaa väkivaltaa koskevaa tapausta; 98 % näistä oli anonyymeja.

Esimerkki 2: Tiedottaminen, opastus ja interventio – Lasten oikeusasiamies

Pahoinpitelylle ja kaltoinkohtelulle altistuneet tai niiden uhriksi joutuneet lapset tarvitsevat tukea, ja tapaukset tulee tutkia. Vuodesta 2003 alkaen lasten oikeusasiamies tarjoaa opastusta lapsille, joiden oikeuksia on loukattu, sekä puuttuu asiaan suojellakseen näitä oikeuksia lapsesta tehdyn kirjallisen ilmoituksen jälkeen. Oikeusasiamies tarjoaa myös tietoa, tekee yhteistyötä muiden asiaankuuluvien järjestöjen ja kansalaisjärjestöjen kanssa, voi tutkia vakavia loukkauksia omasta aloitteestaan ja vieraillee kouluissa, sairaaloissa, turvakodeissa, nuorisolaitoksissa ja muissa vastaavissa instituuteissa lasten oikeuksien suojelun varmistamiseksi. Vuoden 2017 aikana lasten oikeusasiamies toteutti 71 tapaamista oppilaiden kanssa kouluissa, laitoksissa, turvakodeissa ja muissa Kreikan sairaanhoitolaitoksissa. Järjestön jäsenet ovat vierailleet pakolaisten ja maahanmuuttajien majoitustiloissa Pohjois-Kreikassa sekä ilman huoltajaa oleville alaikäisille tarkoitetuille suojissa samalla, kun se on toteuttanut tiedotus- ja muita toimia lastensuojeluun liittyen Santorinin saarella.

Esimerkki 3: Suorien tukitoimien palvelut – Smile of the Child

Väkivallan uhreiksi joutuneet lapsilla tai lapsilla, jotka ovat välittömässä vaarassa joutua väkivallan uhreiksi, on erityistarpeita, ja he tarvitsevat asiantuntijoiden toimenpiteitä. Smile of the Child -järjestöön kuuluu suorien tukitoimien palveluita, jotka on tarkoitettu lapsille, jotka ovat välittömässä vaarassa joutua väkivallan tai kaltoinkohtelun uhriksi. Päätaavoite on siirtää lapsi turvalliseen paikkaan. Saattajana toimii sosiaalityöntekijä tai psykologi, ja matka taitetaan järjestön omilla kulkuneuvoilla. Tämän jälkeen järjestö tekee yhteistyötä muiden toimijoiden kanssa ratkaisun löytämiseksi. Vaarassa olevat lapset identifioidaan kansallisen auttavan puhelimen SOS 1056 kautta; puhelut voivat tulla väestöltä, järjestöiltä, palveluilta sekä lapsilta itseltään.

Vuoden 2018 aikana järjestö käsitteli 153 suoraa tukitoimia vaativaa tapausta yhteensä 219 lapsen osalta; 159 lasta (72,5 %) tarvitsi väliaikaista huostaanottoa, 22 (10 %) tarvitsi tukitoimia ja 38 (17,5 %) tarvitsi muita erityisiä palveluita; 2,7 % sai ylläpitoa järjestöltä. 42 % kaikista lapsista oli 0-6-vuotiaita lapsia, 31,5 % oli 7-12-vuotiaita ja 26 % oli 13-18-vuotiaita. Suurin osa (31,5 %) tapauksista johtui määrittelemättömistä syistä, 28,4 % tapauksista koski kaltoinkohtelua tai yksin jättämistä, 12,9 % koski laitonta kauppaa, 8,8 % koski fyysistä väkivaltaa, 7,4 % lapsista oli ilman huoltajaa, 6 % tarvitsi psykososiaalista tukea, 2,7 % lapsista oli pakotettu kerjäämiseen ja 2,3 % tapauksista koski seksuaalista hyväksikäyttöä.

Esimerkki 4: Ensivaiheen ammattilaisten kouluttaminen lasten hyväksikäytön ja kaltoinkohtelun tunnistamiseksi – Society for the Prevention of Cruelty to Children – Eliza

Ensivaiheen ammattilaisten täytyy olla koulutettuja saadakseen tietoa ja taitoja lasten hyväksikäytön ja kaltoinkohtelun tunnistamiseksi. Kansalaisjärjestö Society for the Prevention of Cruelty to Children – Eliza on aloittanut yhteistyön Ateenan yliopiston 2. pediatrian klinikan kanssa. Yhteistyön tarkoituksena on sellaisten lasten lääkityksen hallinnointi, joiden epäillään joutuneen fyysisen väkivallan uhreiksi. Järjestö on kehittänyt lasten fyysiseen väkivaltaan liittyvän opetussuunnitelman lääkäreistä koostuvalle ryhmälle, jossa on jäseniä kaikilta Kreikan lääketieteellisten koulutuslaitosten pediatriasilta osastoilta. Tämän ohjelman aikana kehitettiin protokolla, jotta lapsiin kohdistunutta fyysistä väkivaltaa koskevat epäilyt voitaisiin tunnistaa ja käsitellä. Protokolla muodostaa perusmenetelmän, jota voidaan käyttää kaikissa sairaaloissa arvioitaessa epäiltyä fyysistä väkivaltaa. Tämä voi johtaa lapsiin kohdistunutta fyysistä väkivaltaa koskevien epäilysten rekisterin kasvuun ja niiden havaitsemiseen ajoissa. Tämän lisäksi se edistää parempia ja perusteellisempia laboratoriotutkimuksia, epäilysten käsittelyä ja lapsen suojelumekanismien välitöntä aktivointia. Protokolla antaa myös lääkäreille valmiudet tunnistaa väkivaltapaukset ennen peruuttamattomien fyysisten ja psyykkisten traumojen syntyä. Lisäksi se ylläpitää ja tukee perheksiköiden toimintaa. Ohjelman puitteissa Kreikassa järjestettiin kahdeksan kuuden tunnin harjoitussessiota, joihin osallistui 1220 ammattilaista, lähinnä osallistujat olivat lääkäreitä. Edellä mainittu protokolla on integroitu viiteen kreikkalaiseen sairaalaan, ja tavoite on saada se käyttöön maan kaikkiin sairaaloihin.

4 KANSALLINEN RAPORTTI: ITALIA

Ensimmäinen tässä mainittu laki on 451/1997, jonka pohjalta perustettiin kansallinen lapsuuden ja nuoruuden dokumentointi- ja analyysikeskus (CNDA). Toinen laki 269/1998 käsittelee lasten hyväksikäyttöä prostituutioon, pornografiaan ja seksitörmäykseen. Kolmas laki 38/2006 keskittyy internetissä tapahtuvan lasten seksuaalisen hyväksikäytön ja lapsipornon vastaiseen työhön. Näiden lakien pohjalta kansallinen lasten ja nuorten havaintoasema käynnisti neljä kansallista toimintaohjelmaa. 1) Vuosina 1997–1998 toteutetussa toimintaohjelmassa määrättiin kansallisten ja alueellisten seurantakeskusten järjestelmästä annettujen lakien hyväksynnästä. 2) Toimintaohjelma 2000–2001 puolestaan julistettiin, että ”hallitus aikoo itse sitoutua alaikäisiä kohdistuvan väkivallan ja kaltoinkohtelun vastaiseen työhön löytämällä ilmiöön liittyviä tietoja ja keräämällä alalla käytettävissä olevat palvelut ja resurssit”. 3) Vuoden 2002–2004 ohjelmassa hallitus teki useita sitoumuksia lisätäkseen tietoutta väkivaltaan liittyvästä ilmiöstä.

Lokakuun 1. päivänä 2012 Italia ratifioi lain 172 artiklan 10 2. kohdan, Euroopan neuvoston yleissopimuksen lasten suojelemisesta seksuaalista riistoa ja seksuaalista hyväksikäyttöä vastaan. Vaikka on olemassa hyvät sääntelyjärjestelmät ja hyviä käytänteitä on testattu väkivaltaa kohdanneiden alaikäisten suojelussa ja avustamisessa, yhtenäistetyltä järjestelmältä vaikuttaa puuttuvan kyky taata tehokkaat keinot näiden lakien konkreettiseen toteuttamiseen. Tähän liittyy heikko väkivallan ”kulttuurin” ongelma, joka on havaittavissa vaikeuksina hankkia tietoa ja ilmiön tarkasteluun tarvittavia välineitä sekä arvioida tiettyjä täytäntöön pantuja menettelytapoja.

Joulukuun 2017 tilastojen mukaan Italia on asukasluvultaan (60 483 973) Euroopan Unionin neljänneksi suurin ja maailman 23. suurin valtio. Italian kansallisen tilastokeskuksen ISTAT:n viimeisimmän kyselyn mukaan 1. tammikuuta 2018 enintään 11 vuotta täyttäneitä lapsia oli lähes 100 000 vähemmän kuin vuonna 2017, ja he edustivat 13,5 % koko väestöstä. Demografisesta näkökulmasta tarkasteltuna Italia on yksi maailman alhaisimman syntyvyyden maista: vuonna 2017 kokonaishedelmällisyysluku oli 1,34 lasta naista kohti, joka oli alempi verrattuna vuoden 2010 lukuun 1,46, joka puolestaan oli luku korkein sitten vuoden 1984. Ainoan tieteellisen ja luotettavan, Italiassa tapahtuvan lapsiin kohdistuvan väkivallan ilmiön kuvaamiseen keskittyvän, julkaisun mukaan neljä lasta tuhannesta on sosiaalipalveluiden huostaan ottamana, kokonaismäärän ollessa 457 453 lasta. Kansallisen kyselyn lasten kaltoinkohtelusta Italiassa toteutti lasten ja nuorten oikeuksista vastaava kansallinen viranomaisen yhdessä CISMAL- ja Terre des Hommes -järjestöjen kanssa vuonna 2014. Autettujen lasten maantieteellinen jakautuminen ei ole tasaista maan sisällä, vaan luku pienenee maan keskiosassa (44,5 alaikäistä tuhannesta verrattuna 63,1 lapseen pohjoisessa) ja etelässä (30,5 tuhannesta alaikäisestä asukkaasta).

Tilanne ei muutu, jos tarkastellaan huostaan otettujen ja kaltoin kohdeltujen lasten määrää: 91 272 (9,5 tuhannesta) on näistä syistä autettujen lasten lukumäärä. Luvuissa on huomattavia maantieteellisiä eroja: 9,8 (tuhannesta) pohjoisessa, 11,6 (tuhannesta) keskiosassa, 8,4 (tuhannesta) etelässä. Lisäksi pahoinpitelyä tapahtuu useimmin metropolialueilla. Kun otetaan huomioon koko lapsiväestö, huomattavia eroja ei pahoinpideltyjen tyttöjen ja poikien paikallisten tai valtiollisten huostaanottojen lukumäärissä ole (9,5 tuhannesta molemmissa tapauksissa). Kuitenkin tämä muuttuu selvästi, kun tarkastellaan pahoinpideltyjen lasten huostaanottoja verrattuna kaikkiin sosiaalipalvelun teke-miin huostaanottotapauksiin. Tällöin 212,6 tuhannesta on tyttöjä, kun taas 193,5 poikia. Merkittävät tiedot koskevat väkivallan vuoksi valvonnassa olevia ulkomaalaisia lapsia, joita on yli kaksi kertaa enemmän italialaisiin verrattuna: sosiaalipalvelut ovat ottaneet Italiassa huostaan 20 ulkomaalaista lasta tuhannesta väkivallan vuoksi, kun italialaisten luku on 8,3 tuhannesta.

Väkivallan muotojen osalta kysely korostaa, että yli puolet väkivallan uhreiksi joutuneista lapsista on pahoin laiminlyöty sekä kärsii sopimattomista lastenhoidon käytännöistä (kuten välillisestä Münchhausenin oireyhtymästä, kemikaalien väärinkäytöstä, jne.). Perheväkivallalle altistuminen on toiseksi yleisin väkivallan muoto rekisteröityjen tapauksien osalta: noin joka viides pahoinpidelty lapsi on altistunut perheväkivallalle. Henkinen väkivalta ylittää fyysisen väkivallan, ero on yli kolmanneksen (11,5 % verrattuna 7,7 %). Pienin osa tapauksista koskee seksuaalista väkivaltaa, joka koskettaa vähemmän kuin 5 lasta tuhannesta pahoinpidellystä lapsesta.

Sosiaalipalveluiden tarjoamista yksiköistä voidaan huomata, että jokaisella lapsella on pääsy keskimäärin kahteen niistä. Nämä yksiköt keskittyvät seuraaviin aihealueisiin: perheen taloudellinen tukeminen (28 % lapsista), vieraanvaraisuus asuinhoitokeskuksissa (19,3 % lapsista), kotikäynnit (18 %), kasvatus (14,4 %), päivähoitokeskukset lapsille (10,2 %). ”Muut”-kategoriasta voidaan löytää erilaisia toimenpiteitä, kuten koulutuksellinen tuki, neuvonta, ajoittainen psykologinen tuki, jne. Tällaiset palvelut ovat parhaita toimintakäytäntöjä, jotka on otettu käyttöön ympäri maata. Kun asiantuntijat kohtaavat pahoinpitelytapauksia, he pohtivat, millaisia yksiköitä ottaa käyttöön, ja he valitsevat kuudesta yllämainitusta palvelusta.

Co-Happiness -hanke on otettu käyttöön eteläitalialaisessa Cerignolan kaupungissa. Hankkeen jäsenet ovat tavanneet asiantuntijoita ja yhdessä aloittaneet aiheesta koskevan keskustelun. He ovat aloittaneet kansainvälisestä kaltoinkohtelun käsitteestä, korostaen niitä tekijöitä, jotka aiheuttavat todellisen tai mahdollisen vahingon lapsen terveydelle, selviytymiselle, kehitykselle tai ihmisarvolle. Tässä esitellään muutamia toimia, jotka asiantuntijat ovat löytäneet matkan varrella tapauksissa, joissa lapsen ihmisarvoa ja psykoemotionaalista ja sosiaalista koskemattomuutta on loukattu. Pääasialliset kohdatut tilanteet olivat seuraavia: seksuaalista halventamista (”sinä olet mammanpoika, sinulla ei ole kanttia”), julkista läimäyttelyä, fyysisestä olemuksesta johtuvaa nimittelyä (”kuusi lihavaa miestä”), alistamista vanhemman auktoriteetille (alistamista mieshenkilölle), työhön tai perhe-elämään liittyvän epäonnen keskittämistä (isä syyttää lastaan työtilaisuuden menettämisestä), liiallinen kiintymys ja siteet äitiä kohtaan vain seksuaalisessa tarkoituksessa, kyvyttömyys oppia, ”olet poika, jota en koskaan halunnut – et ole kaltainen” ja läsnäolo kotona vanhempien sukupuoliyhdyntä aikana. Siitä syystä ammattilaiset vahvistavat, että tieteellisen ja käytännön tason välillä on selviä vastaavuuksia. Etenkin paikallisella tasolla voidaan nähdä, että sairauden hoito oppilaitoksissa on pääosin yksi tai useampi seuraavista kuvauksista.

Laiminlyönti: tunnusomaista on yleisen huomion puuttuminen fyysisiä tarpeita ja sosiaalisemotionaalista lasta kohtaan. Tässä kontekstissa on mahdollista lisätä käyttäytymiseen fysiologisten tarpeiden rajoittaminen. Välinpitämättömyys myös määrittellään emotionaaliseksi ja sosiaalisesti eristämiseksi. Esimerkkejä: Elintila erityisluonteisessa ympäristössä (yksi 40 m² huone, keittiö, kylpyhuone, yhden hengen sänky. Tällaisessa tilassa alaikäiset ovat pakotettuja altistumaan vanhempien seksuaaliselle kanssakäymiselle), kyvyttömyys lämmittää ja/tai käyttää lämmintä vettä talvella, sellaisen tilan puute, jossa voi ilmaista tunteitaan, olematon tila opiskelulle tai lapsen henkilökohtaiselle yksityisyydelle. Tässä tapauksessa koulutus-/valmennushenkilöstö ei pane täytäntöön välttämätöntä huolenpitoa, jota tarvitaan lapsen oppimisprosessin päivittäisen fysiologisen ja emotionaalisen tasapainon tukemiseksi. Yksi tämän tyyppisen kaltoinkohtelun mittareista on sairaustapauksien toistuminen yhdessä yleisten terveysvaikutusten kanssa, ahdistuneisuuden ja pelon läsnäolo, jolle on myös luonteenomaista useat poissaolot jopa kouluympäristöstä.

Discuria (sopimaton hoito kyseisellä hetkellä): tilanne, jossa lapselle tarjottu hoito ei ole johdonmukaista kronologisen iän tai sen kehityksen tason puitteissa, joissa hän kasvun hetkellä on. Näkökulma, joka havaittiin pääosin kouluympäristössä ja joka vahvistui kasvatustyylien mukaan. Asiantuntijoidemme kohtaamat tilanteet olivat seuraavia: kestäättömät työmallit lapselle (kuten suuri määrä kotitöitä), tunnetiloista turhautuminen ja loukkaukset, kiroilu sekä vanhempi haukkumassa lasta.

Hypercuria: ilmenee, kun lapsi saa vastaan liiallista hoitoa ja tunnekuohuja enemmän kuin hänelle kuuluu, ikään kuin lapsi olisi pysyvästi kyvytön mihinkään ja saa siten ylenpalttista avustusta vanhemmilta. Tämä asenne estää lasta kehittämästä omaa käsitystä omasta itsenäisyydestään ja itsenäisestä kyvystään selviytyä, jonka vuoksi lapsi ikään kuin säilyttää pysyvän yhteyden napanuoran kautta, jota ei ole koskaan katkaistu. Asiantuntijat kertovat tapauksista, joissa lapset on jätetty itsekseen ja ruuaksi on jätetty vain vauvanruokaa. Lapset ovat olleet erittäin huonossa kunnossa tai he ovat näyttäneet siltä, ikään kuin he olisivat vain muutaman kuukauden ikäisiä huolimatta siitä, että he ovat olleet yli 12-vuotiaita. Näissä tapauksissa tapahtuu käänteinen pubertaalinen varhaiskypsyys, jossa lapsi on vegetatiivisessa tilassa, ikään kuin hän olisi muutaman kuukauden ikäinen, ja kognitiivinen ja psykologinen kehitys on vaarantunut.

Ammattilaiset korostavat eniten fyysistä pahoinpitelyä yhdessä henkisen pahoinpitelyn kanssa. Tällä tarkoitetaan huonoa kohtelua, joka ilmenee läpsimisellä, potkimisella ja lyömällä, joissain tapauksissa loukkaamisella, nimittelyllä ja julkisella häpäisyllä. Pahoinpitelyksi lasketaan myös käyttäytyminen, joka pyrkii alentamaan henkilön ihmisarvoa ja kieltämään henkilön potentiaalin, kuten myös henkilön häpäisy, loukkaaminen ja ulkopuolelle jättäminen. Nämä vaikuttavat vakavasti ihmisen psykoemotionaaliseen ja sosiaaliseen koskemattomuuteen. Viimeinen raportoitu väkivallan muoto on avustettu kaltoinkohtelu, joka usein on se, joka jää sekä perheen sisällä että kouluympäristössä huomaamatta. Tapaamiset ammattilaisten kanssa ovat auttaneet meitä tunnistamaan riskitekijöitä, jotka voivat aiheuttaa pahoinpitelyä. Tällaisia ovat missiokeskeisen lastensuojelun puuttuminen, eettisen arvokoodiston ja lapsen tarpeiden puuttuminen, läheisyyden hetkien, yhteenottojen ja asiaan kuuluvien toimenpiteiden puute, suojeluksen ja väliintulojen käsittelyn puute, tilanteen kieltäminen – rankaiseva käyttäytyminen ja yllytys väkivaltaan, jatkuvat poissaolot sekä ymmärtämättömyys siitä, mitä tapahtuu.

Nämä työryhmän tunnistamat tekijät linkittyvät teoreettiseen ja koko järjestelmään kuuluvaan viitekehukseen, jonka akateemiset yhteisöt ja tiedeyhteisöt ovat rakentaneet, ja joka auttaa tunnistamaan ehkäisevät tekijät. Ehkäiseviksi tekijöiksi on määritelty parantunut ympäristö, huomioivat ihmissuhteet, tapaamistilat, tietous kasvattajien tarpeista ja arvoista, määritelty ja holhottu koulutustapa, tuki ja yhteys muihin koulutukseen liittyviin todellisuuksiin, kuunteleminen tilanteissa ja kyky empatiaan, koulutus ja henkilökohtainen/ammattillinen kasvu, kyky arvioida, tunnistaa ja hoitaa ongelmanratkaisua, tietämys alaikäisten maailmasta, halukkuus ja innokkuus opastaa ja ohjata alaikäisiä, vanhemmuuskurssien ja ammattilaisten ohjaus, kyky reflektoida sekä saatavuus ja joustavuus.

Italia: Hyvät käytänteet

Esimerkki 1: Arthur

Ensimmäinen tapaus on kuvaus suojelupalvelusta, jota kansallisella tasolla voidaan luokitella ”Muut”-kategoriaan, jossa käytetään erilaisia toimenpiteitä, kuten koulunkäynnin tukemista, neuvontaa ja ajoittaista psykologista tukea. Tässä tapauksessa Arthur (nimi keksitty), 12 vuotta, elää Foggian maakunnassa. Hänen äitinsä on Chantal (nimi keksitty), 32 vuotta, ja isänsä Vincent (nimi keksitty), 40 vuotta. Chantal toivoi kovasti lasta, mutta Vincent ei. Arthurin syntymän hetkellä ja ensimmäisen viiden elinvuoden aikana isä ei ottanut lasta syliinsä kertaakaan, hän ei koskaan halannut häntä ja jokaisena syntymäpäivänä hän oli työmatkalla. Pariskunnan välinen suhde oli alkanut rakoilla, kun Arthur syntyi. Vincent syytti vaimoaan siitä, että tämä vietti aikaansa enemmän lapsensa kuin hänen kanssaan. Vaimo ei voinut myöskään hoitaa rooliaan äitinä, koska hän oli aina valmiina antamaan periksi Vincentin päähänpistoille. Kun Arthur kasvoi ja täytti 7 vuotta, Vincent alkoi nimitellä poikaansa tämän ulkoisten piirteiden vuoksi ”sinä olet lihava”, tämän kouluvaikeuksien vuoksi ”et ole kuin ystäväni lapsi” ja niin edelleen. Chantal, liian hauras ja pelokas nainen lopettaakseen tämän, alkoi hämmentyneenä tilanteesta itsekin piinata poikaansa tämän kouluvaikeuksien vuoksi. Arthur alkoi sulkeutua yhä enemmän omaan maailmaansa. Äiti ei kyennyt ymmärtämään poikansa emotionaalista haurautta, jonka vuoksi hän alkoi läpsiä poikaansa. Isä nautti tilanteesta. Väliintulo oli erilainen kunkin perheenjäsenen kohdalla:

Isä: prosessien aktivointi empaattisen kommunikaation kehittämistä varten – empaattisen kapasiteetin kehittäminen – kriittisen ajattelun kehittäminen siitä, mitä tapahtui – vanhemmuuden tukeminen – emotionaalisaaffektiivinen kehittäminen.

Äiti: itsetunnon kehittäminen – kriittinen ajattelu – tehokkuuden taju – selviytymismallien aktivointi - aktiivinen ja empiirinen oppiminen – vanhemmuuden tukeminen.

Poika: itsetunnon kehittäminen – kriittinen ajattelu – tehokkuuden taju – muistin palauttaminen: tuskan päästäminen ulos huonomuistisesta ulottuvuudesta sallimalla ilmaista itseään vapaasti – stressin hallinta.

Esimerkki 2: Anna

Toinen tapaus kertoo Annasta (nimi keksitty), joka ilmestyy lastensa kanssa väkivallan vastaiseen keskukseseen, jossa pidetään hänestä huolta ja kuunnellaan häntä. Kuuntelemalla naista asiantuntijat ymmärtävät lasten altistuneen perheväkivallalle isän pahoinpidellessä äitiä. Toimintatapa kuvastaa väkivallan vastaisen keskuksen vieraanvaraisuutta. Lapset sijoitettiin sopivaan sosiaalipalveluiden valitsemaan turvakotiin. Isä menetti vanhempainoikeutensa ja äiti sijoitettiin lasten tapaan turvakotiin.

Esimerkki 3: Giovanni

Kolmas tapaus kuvailee sosiaalipalvelun yksiköitä, jotka ovat ”päivähoitokeskus” ja ”kotikäynti”. Lapsi nimeltään Giovanni (nimi keksitty) kertoi asiantuntijoille altistuvansa jatkuvasti hänen vanhempiansa väliselle seksuaaliselle kanssakäymiselle. Hän myös kertoi, ettei voinut mennä kouluun, sillä hänen isänsä pakotti hänet hakemaan vanhaa rautaa maaseudulta. Tässä tapauksessa alaikäinen sijoitettiin yhteisöön, jossa luodaan perusta sosiaalisille, psykologisille ja emotionaalisille taidoille, kehitetään kriittistä ajattelutapaa ottaen huomioon omat kokemukset: lapselle luodaan myös asteittainen ja kokonaisvaltainen mahdollisuus integroitua kouluun. Äiti ei näyttänyt mielenkiintoa poikansa arveluttavaa tilannetta ja sitä kohtaan, kuinka he elivät. Äiti siirrettiin suojaan, ja häntä alettiin opastaa vanhemmuudessa. Sosiaalipalvelut alkoivat opastaa myös isää vanhemmuudessa, ja hän osallistui projektiin, jonka avulla hän sai työpaikan. Näin hän saattoi saavuttaa taloudellisen riippumattomuuden. Perhe vieraili kahden vuoden ajan päivähoitokeskuksessa ja tämän jälkeen perhe saattoi palata yhteen. Sosiaalipalvelut seuraavat tapausta ja pedagogit sekä psykologit tukevat perhettä kotikäyntien ja kotona tehtävien kasvatuksellisen avun muodossa. Perhe asuu kaupungin vuokra-asunnossa kaupungin keskustassa.

Johtopäätöksenä on, että väkivalta on lähes aina kieli, joka opitaan lapsena. Sitä voidaan kuvata ”perhesanastona”, joka on yhteistä eri sosiaaliluokille, tai se on vastaus huonontuneelle sosiaaliselle kontekstille. Läsnä oleva, tukea ja toipumista säätelevä valtio toimii yhdessä uudistukseen kykenevän koulun sekä tietoisien yhteisön kanssa. Näin tämä ”perhesanasto” kohtaa vastustajan uudessa arvoihin ja solidaarisuuteen perustavassa järjestelmässä, jossa se kaiken todennäköisyyden mukaan katoaa vähitellen ja korvautuu toisella kielellä.

5 KANSALLINEN RAPORTTI: ALANKOMAAT

Vuonna 2018 Alankomaiden 17 miljoonasta asukkaasta lähes 4,9 miljoonaa on alle 25-vuotiaita. Noin 19 % lapsista on iältään 5–10 vuotta¹. Täten 5–10-vuotiaita lapsia lasketaan olevan Alankomaissa 931 000. 18 % alankomaisista lapsista on 0–5-vuotiaita, 20 % lapsista 10–15 vuotta, 21 % lapsista 15–20 vuotta ja 22 % lapsista 20–25 vuotta.

Alankomaissa lapsia suojellaan kaltoinkohtelulta oikeudellisten puitteiden avulla sekä kansainvälisellä että valtakunnallisella lainsäädännöllä. Kansainvälisellä tasolla Alankomaat allekirjoitti ja ratifioi YK:n yleissopimuksen lapsen oikeuksista sekä Euroopan neuvoston yleissopimuksen lasten suojelemisesta seksuaalista riistoa ja seksuaalista hyväksikäyttöä vastaan. Valtakunnallisella tasolla lapsia suojelee 1) nuorisolaki, joka säätelee nuorison auttamista ja suojelua, 2) laki perheväkivalta- ja lasten pahoinpitelyyn liittyvien tapausten pakollisesta ilmoittamisesta, joka velvoittaa koulutuksen, terveydenhuollon, lastenhoidon ja sosiaaliturvan alalla työskentelevät ammattilaiset raportoimaan pahoinpitelytapauksista, 3) siviililaki, joka oikeuttaa hallituksen tulla väliin tilanteissa, joissa lapsen terveellinen kehitys on, 4) rikoslaki, johon kuuluu useita artikloja, jotka sallivat järjestelmän rankaista perheväkivaltaan ja lasten pahoinpitelyyn syyllistyneitä.

Vuonna 2017 noin 3 % Alankomaissa asuvista lapsista oli altistunut jollekin väkivallan muodolle. Tämä koskettaa 90 000–127 000 lasta, joista ammattilaiset ovat tehneet ilmoituksen pahoinpitelystä. Koska kaikkia lapsiin kohdistuneita pahoinpitelytapauksia ei ole tunnistettu, 3 % on vähimmäismäärä. 36 % pahoinpidellyistä lapsista oli kohdannut henkistä laiminlyöntiä, 24 % fyysistä laiminlyöntiä, 18 % fyysistä väkivaltaa, 11 % henkistä väkivaltaa, 4 % seksuaalista hyväksikäyttöä ja 7 % muita laiminlyönnin ja pahoinpitelyn muotoja. 96 % pahoinpidellyistä lapsista oli joutunut biologisen vanhempansa kaltoin kohtelemaksi². Koska ei ole syytä uskoa, että vuoden 2017 luvut suuresti eroaisivat vuosien 2018 ja 2019 luvuista, voidaan arvioida, että noin 3 % alankomaisista 5–10-vuotiaista lapsista, noin 28 000 lasta, on joutunut väkivallan uhriksi.

Mitä tulee väkivallan ja kaltoinkohtelun riskien syihin, vallitsevat tutkimukset nimeävät suurimmiksi tekijöiksi perheiden köyhyyteen, työttömyyteen ja alkoholin väärinkäyttöön. Lisäksi alhainen koulutustaso, ensimmäisen polven maahanmuuttajatausta, neljä tai useampia lapsia perheessä ja yksinhuoltajuus voidaan myös tunnistaa riskitekijöiksi. Näitä riskitekijöitä ei voida tulkita suoranaiseksi syiksi lasten kaltoinkohtelulle, mutta ne voivat antaa osviittaa lasten kaltoinkohtelun ja pahoinpitelyn estämisessä³.

Vuodesta 2018 alkaen käytössä on kansallinen hallitusten välinen ohjelma perheväkivallan ja lapsiin kohdistuvan väkivallan ehkäisemiseksi. Ohjelmaa pyörittävät terveys-, hyvinvointi ja urheiluministeriö ja oikeusministeriö yhdessä kuntien kanssa. Ohjelma perustuu kolmeen toimintalinjaan: 1) Aikaisempi ja parempi tunnistaminen ja raportointi, 2) loppu väkivallalle ja alku kestäville ratkaisuille sekä 3) tietyt kohderyhmät. Ohjelma pitää yllä ja fasilitoi yhteistyötä kansallisen ja paikallisten hallitusten välillä, lain täytäntöönpanoa, turvakoteja, sosiaalityötä ja terveydenhuoltopalveluita.

Tällä hetkellä lasten pahoinpitely on päivänpolttava aihe hollantilaisessa yhteiskunnassa. Tosiasia on, että vain puolet väkivallan uhreiksi joutuneista lapsista saa ammattiapua⁴, ja se herättää halun taistella ongelmaa vastaan entistä tehokkaammin.

Ongelma, jonka olemme kohdanneet sosiaalisten ennaltaehkäisytoimien kohdalla koskien lasten pahoinpitelyä, on pelko tarttua ongelmaan ja ilmoittaa pahoinpitelystä. Lapsilla ei usein ole sanastoa kuvailla väkivaltaa ja he ovat luonnollisesti lojaaleja vanhempiaan kohtaan. Tarpeellista on löytää tapoja kommunikoida lasten kanssa heidän kielellään ja tehdä heidät osaksi heidän omaa ratkaisuaan antamalla heille valmiudet asian käsittelyyn. Aikuisille puolestaan, sekä rikokseen syyllistyneille että todistajille, täytyy tarjota välineet tunnistaa ja ilmoittaa pahoinpitelyistä, jotta lapsi ensinnäkin saadaan pois väkivaltilanteesta, ja toisekseen, jotta voidaan tarjota apua kestävän ratkaisun löytämiseksi.

Paikallisella ja alueellisella tasolla sosiaalisilla ennaltaehkäisytoimilla tarkoitetaan toimia, jotka on suunnattu tavalliselle yleisölle ennen kuin on olemassa merkkejä pahoinpitelystä tai välikohtauksista. Tässä vapaaehtoistyöntekijöillä on erittäin tärkeä rooli. Heillä on luottamusasema omissa yhteisöissään ja he ovat siten avaintekijöitä lapsiin kohdistuvan kaltoinkohtelun ja pahoinpitelyn aikaisessa tunnistamisessa ja raportoisessa, mutta myös suojaavien sosiaalisten verkostojen luomisessa perheille, joilla on riski perheväkivaltaan ja lasten pahoinpitelyyn.

Alankomaat: Hyvät käytänteet

Esimerkki 1: Het Klokhuis TV-ohjelma ja koulutusohjelma

Kaltoin kohdellut lapset eivät hae apua itse. Tutkimus osoittaa, että alle 0,1 % kaikista lastensuojelua koskevista ilmoituksista on lapsilta itse tekemiä. 40 % lapsista ei tiedä, mihin ilmoittaa pahoinpitelystä⁵. Het Klokhuis -televisio-ohjelman ja opetussuunnitelman on todistettu olevan tehokas keino lisätä 8–12-vuotiaiden lasten tietoisuutta. Het Klokhuis on suosittu hollantilainen televisio-ohjelma, joka on sekoitus kasvatusta ja huumoria. Het Klokhuis teki neljä jaksoa, jotka keskittyivät erityisesti lasten pahoinpitelyyn. Avoimesti käsitellyt aiheet koskivat laiminlyöntiä, fyysistä ja emotionaalista väkivaltaa. Seksuaalista hyväksikäyttöä käsiteltiin myös, joskin vähemmän avoimesti. Ohjelman aikana esitettiin seuraavat kysymykset sekä vastaukset niihin: ”Mitä lasten pahoinpitely on? Kuinka tunnistat pahoinpitelyn? Mitä voit tehdä, jos epäilet jonkun joutuneen pahoinpitelyn uhriksi? Mistä voit löytää apua, jos olet joutunut tai tiedät jonkun tuntemasi joutuneen pahoinpitelyn uhriksi? Mitä tapahtuu, jos ilmoitat pahoinpitelystä?”. The Het Klokhuis -ohjelman jaksot on integroitu kahden viimeisen peruskoululuokan opetusohjelmaan. Avainroolissa olivat the Het Klokhuis -televisio-ohjelman luojat, jotka ovat asiantuntijoita lasten pahoinpitelyn ja peruskoulun saralla.

Tutkimus osoittaa, että kahtena päivänä jokaisen jakson jälkeen lasten tekemät pahoinpitelyilmoitukset lasten auttavaan puhelimeen Kindertelefooniin tuplaantuvat⁶. Vaikka the Het Klokhuis -ohjelman jaksot ja opetussuunnitelma on suunniteltu 10–12-vuotiaille lapsille, niillä on vaikutus myös 8–9-vuotiaisiin lapsiin. Jaksot ovat edelleen nähtävissä verkossa ja ne voi katsoa helposti suosittun Klokhuis-verkkosivun⁷ ja sosiaalisen median kautta (28.5.2019 YouTube:ssa oli 131 471 seuraajaa). Tutkimus osoittaa jatkuvan tarpeen lasten pahoinpitelyn huomioimiselle.

Esimerkki 2: Signs of safety – Turvallisuuden merkit

Perheille, joissa lapsia on pahoinpidelty tai pahoinpitelyn epäillään tapahtuvan, on vaikea esittää mitään konkreettisia toimintatapojen muutoksia, joita vanhempien tulisi tehdä luodakseen lapselle turvallisen ympäristön. Useiden eri lastensuojeluun ja lapsiin kohdistuvan pahoinpitelyn ehkäisemiseen keskittyneiden järjestöjen asiantuntijat ovat mukana toimenpiteissä, mutta aina ei ole selvää täydellistä lähestymistapaa perhettä kohtaan ja sen kanssa. Vanhemmat eivät aina halua ottaa apua ja tukea vastaan, mikä vuoksi konkreettisten ja hyvien, kestävien ratkaisujen keksiminen on entistä vaikeampaa.

Signs of safety (turvallisuuden merkit) on metodi, joka pyrkii tarjoamaan lapselle turvallisen tilanteen, joka määrittelee, mitä konkreettisia käytökseen liittyviä muutoksia vanhempien tulee tehdä. Tässä ratkaisukeskeisessä lähestymistavassa koulutettu ammattilainen järjestää yhteisen tapaamisen vanhempien, heidän sosiaalisen verkostonsa ja asiantuntijaverkoston kanssa riskitekijöiden ja jokaisen sidosryhmän vahvuuksien tunnistamiseksi, sekä sen suunnittelemiseksi, kuinka käyttää näitä vahvuuksia lapseen kohdistuneen väkivallan(uhan) tilanteessa. Yhdessä he tekevät turvallisuussuunnitelman. Ammattilaiset ja sosiaaliset verkostot tarkkailevat, kuinka vanhemmat noudattavat turvallisuussuunnitelmaa. Lapsi on myös aktiivisesti osallisena turvallisuussuunnitelmaa. Metodin toimimiseksi ei ole välttämätöntä, että vanhemmat tai lapsi ovat motivoituneita tekemään yhteistyötä. He voivat jopa kiistää pahoinpitelyn. Vuodesta 2006 alkaen turvallisuusmetodin merkkejä on käytetty laajalti sertifioituissa instituuteissa, kuten hollantilaisessa perheväkivaltaan ja lasten pahoinpitelyyn keskittyneessä Council for Youth Protection, Safe at Home -monipalvelujärjestössä sekä useissa nuorten- ja mielen-terveysjärjestöissä⁸.

Esimerkki 3: Handle with Care – Käsiteltävä varoen

Kun lapset kohtaavat perheväkivaltaa ja/tai heihin itseensä kohdistuvaa väkivaltaa, poliisi on usein nopeasti paikalla. Teoriassa apua ja tukea saa heti tapahtuneen jälkeen, mutta monesti kestää aikansa, ennen kuin apua todellisuudessa saadaan. Toisinaan ensimmäiset tukitoimet alkavat kuukausia tapahtuneen jälkeen, vaikka lapset, jotka ovat joutuneet väkivallan uhreiksi tai todistaneet väkivaltatilanteen, ovat altistuneet heti väkivallalle ja tarvitsevat välittömästi tukea.

Augeo (perheväkivallan ja lapsiin kohdistuvan väkivallan ehkäisyyn erikoistunut järjestö) johtaa pilottihanketta Handle with Care useissa hollantilaisissa kaupungeissa. Pilotin tarkoituksena on järjestää tukea 24 tunnin sisällä niille lapsille, jotka ovat joutuneet väkivallan uhreiksi tai altistuneet perheväkivallalle. Kun poliisi saapuu paikalle tutkiakseen perheväkivaltaa, poliisiviranomainen raportoi välittömästi lapsen tai lasten kouluille, että jotain on tapahtunut, kertomatta kuitenkaan tarkempia yksityiskohtia. He tekevät sen lähettämällä viestin ”Handle with care” (Käsiteltävä varoen), sekä lapsen nimen ja syntymäajan. Tämä auttaa opettajia tukemaan lapsia, esimerkiksi sallimalla heidän ottaa pehmoelunsa mukaan tai antamalla mahdollisuuden uusien hylätyn kokeen.

Alankomaissa ei ole muita vastaavia keinoja käytössä. Handle with Care -konseptin on kehittänyt Elisabeth Carney-Haworth peruskoulussa Plymouthissa, Englannissa. Kaikilla pilottialueilla todettiin, että ”Handle with care” -viestin lähettäminen ennen seuraavan koulupäivän alkua on mahdollista. 4–5 lasta viikossa hyötyy Heerlenin alueella toteutetusta Handle with Care -pilotista. Perheväkivallan ja lapsiin kohdistuvan väkivallan vastaiseen työhön keskittyneiden järjestöjen ketjuun kuuluvat opettajat, lapset, poliisit ja muut ammattilaiset ovat myönteisiä tähän mennessä saavuttamistaan tuloksista⁹. Aikuisten tuki on äärimmäisen tärkeää lapsille, jotka ovat joutuneet perheväkivallan ja/tai pahoinpitelyn uhriksi. Tämänkaltaisilla aikuisten tekemillä pienillä toimilla on suuri ja myönteinen vaikutus uhreiksi joutuneiden lasten stressitasoon. Nyt Augeo ja sen paikalliset yhteistyökumppanit tutkivat, kuinka Handle with Care -pilotti voidaan ottaa käyttöön suuremmissa mittakaavassa. Näin aluksi kaikki alakoulut Heerlenissä ja Wageningenissa sekä kaikki yläkoulut Wageningenissa ottavat metodin käyttöön¹⁰.

Esimerkki 4: SISA

Pahoinpidellyt lapset tarvitsevat apua ja tukea. Monesti useiden ihmisten tiedetään epäilleen, että lasta pahoinpidellään, ennen kuin siitä on raportoitu ja asiantuntijat ovat alkaneet tarjota apua. Rotterdamin alueella on käytössä järjestelmä, jonka avulla ammattilaiset lapsen lähellä voivat lähettää signaalin silloin, kun he ovat huolissaan lapsesta: SISA (Cooperation Instrument Balanced Approach). Kun signaali on lähetetty, ammattilainen voi nähdä, ovatko muut ammattilaiset lähettäneet myös signaalin. Mikäli useat ammattilaiset ovat lähettäneet signaalin, järjestelmä antaa heidän ottaa yhteyttä toisiinsa.

SISA-järjestelmää käytetään digitaalisena viiteindeksinä 0–23-vuotiaille nuorille, ja sitä käyttävät nuorisopalveluiden ja nuorisotyön ammattilaiset. Järjestelmän tavoitteena on tarjota pahoinpitelyä kohdanneille tai sen uhkaamille lapsille nopeaa ja tasapainoista apua ja tukea. Järjestelmä estää sen, että signaaleja jätettäisiin huomiotta, signaali tehtäisiin vahingossa tuplana ja sen, että lapsia ja nuoria siirreltäisiin apua tarjoavasta palvelusta toiseen. Järjestelmä kerää myös signaaleja eri lapsilta niin, että samojen vanhempien lasten signaalit yhdistetään automaattisesti. Vuonna 2017 lähetettiin yhteensä 70 092 signaalia, jotka johtivat 93 562 kontaktiin nuorisualan ammattilaisten kanssa¹¹.

Esimerkki 5: Traumatietoinen opettaminen

Lasten pahoinpitely ja laiminlyönti, vanhempien vakavat riippuvuudet tai psyykkiset ongelmat tai koulukiusaaminen voi aiheuttaa näistä kärsineen lapsen stressijärjestelmässä vakavan häiriön. Sen seurauksena he voivat tuntea olonsa koulussa epäturvalliseksi ja jatkuvasti hermostuneeksi. Opettajat voivat huomata, että lapset ovat erittäin etäisiä, kärsivät voimakkaista tunteista tai käyttäytyvät aggressiivisesti. Traumatietoinen opettaminen on keino, joka tarjoaa opettajille tiedon ja taidon olla tärkeitä tukihenkilöitä lapsille, jotta he tuntisivat itsensä turvalliseksi ja rentoutuneeksi koulussa, eikä vakavaa vahinkoa synny¹².

Augeo Academy, joka on johtava ammattilaisia kouluttava, lasten pahoinpitelyyn ja koltointoon keskittyvä järjestö, on kehittänyt alakoulun opettajille verkkokurssin traumatietoisesta opettamisesta. Opettajat saavat käsityksen, kuinka trauma vaikuttaa, ja he oppivat lisäämään turvallisuutta, vaalimaan suhteita, säätelemään tunteita sekä tunnistamaan lasten käyttäytymistä. Keskittämällä huomion lapsiin tässä ja nyt, heidät saadaan pois ikävästä tilanteesta. Kurssia kokeiltiin opettajien keskuudessa 190 alakoulussa ympäri Alankomaita vuonna 2016, jonka jälkeen sitä on hyödynnetty entistä laajemmin. Tutkimus osoittaa, että kurssille osallistumisen jälkeen 50 % opettajista kykeni tunnistamaan enemmän apua ja tukea tarvitsevia lapsia. Oppilaat kokevat vähemmän negatiivisia kohtaamisia opettajien kanssa, voivat paremmin luokkahuoneessa sekä henkisesti että fyysisesti, ja toimivat paremmin emotionaalisesti¹³.

6 KANSALLINEN RAPORTTI: PORTUGALI

Vuonna 2017 Portugalin väkiluvusta lähes 2 miljoonaa (1 990 194) oli 0–19-vuotiaita lapsia ja nuoria. Näistä 486 308 oli 5–9-vuotiaita, mikä edustaa 24,5 % Portugalin koko lapsiväestöstä. Viimeisin raportti osoittaa, että vuonna 2017 yhteensä 71 021 lasta oli vaarassa joutua väkivallan ja kaltoinkohtelun uhriksi: suurimmilla metropolialueilla (Lissabon ja Porto) määrät olivat korkeimmillaan. 6–9-vuotiaat lapset ovat edustettuina 6–10-vuotiaiden ikäryhmässä, mikä vastaa kansallisella tasolla 21,5 % kaikista uhatuista lapsista (CNPCJR 2018). Suurimmat syyt olivat seuraavat: laiminlyönti (11 809 lasta – 30,1 %), altistuminen perheväkivallalle (8,781 lasta – 22,3 %) ja riskikäyttäytyminen lapsuudessa ja nuoruudessa (6 493 – 16,5 %). Seksuaalinen hyväksikäyttö oli kolmanneksi vähiten ilmoitettu syy, 661 kaikista ilmoitetuista tapauksista (1,7 %). Psykologinen kaltoinkohtelu oli syynä 727 ilmoitetussa tapauksessa (1,9 %) ja fyysinen kaltoinkohtelu 1 797 tapauksessa (4,5 %) (CNPCJR 2018).

Portugalin yhteiskunta kokonaisuudessaan ehkäisee väkivaltaa ja puuttuu siihen, ja se toimii myös lasten turvallisuuden ja oikeuksien edistäjänä. Vastuu uhattujen lasten ja nuorten oikeuksien ja suojelun edistämisestä kuuluu ensin julkisille ja yksityisille toimijoille, sitten lasten ja nuorten suojeluun keskittyville komissioille ja viimeistään tuomioistuimille, mikäli asiaan ei voida puuttua vanhempien, heidän oikeudellisten edustajien tai lasten huoltajien suostumuksen puuttuessa, tai jos asianmukaiseen puuttumiseen ei ole kapasiteettia (Conceição, 2017).

Huomioon tulee ottaa myös Portugalin rikoslaki, joka käsittää myös lasten oikeuksiin kohdistuneet rikokset. Erityistä huomiota on kiinnitettävä rikoksiin fyysisistä koskemattomuutta (esim. perheväkivalta ja kaltoinkohtelu), henkilökohtaista vapautta (esim. kidnappaukset) sekä vapautta ja seksuaalista itsemääräämisoikeutta vastaan. Tuomioistuimet päättävät rikosoikeudellisista toimenpiteistä suojatakseen lapsia ja nuoria parhaansa mukaan (Francisco 2014). Uhattujen lasten ja nuorten suojelun alalla Portugali tukeutuu monialaiseen lähestymistapaan yhteistyössä kuhunkin tilanteeseen sopivien toimijoiden kanssa, keskittyen aina lapsen ja nuoren etuihin. Uusi malli uhattujen lasten suojelemiseksi astui voimaan vuonna 2001. Tällöin kirjattiin laki 147/99, jonka myötä perustettiin komissioita lasten ja nuorten suojelemiseksi. Siitä syystä valtiolla ja yhteiskunnalla on voima toimia suojattoman lapsen suojelemiseksi ja täten välttää riskeeraamasta heidän tervettä kehittymistään (CNPCJR 2018)¹.

Lain 147/99 artiklan 4 mukaan lasten suojelemiseksi kaltoinkohtelua vastaan johtavat periaatteet ovat seuraavat: lapsen etu, yksityisyys, aikainen asioihin puuttuminen, vähäinen puuttuminen, suhteellisuus ja todellisuus, vanhempainvastuu, syvien psykologisten suhteiden jatkuvuus, velvoite tarjota tietoja ja mahdollisuus osallistua, pakollinen arviointi, toissijaisuus. Komissioiden toimenpiteet riippuvat vanhempien suostumuksesta ja yli 12-vuotiaan lapsen päätöksestä olla vastustamatta. Lain 147/99 artiklan 11 mukaan seksuaaliseen hyväksikäyttöön liittyvissä tapauksissa ei tarvita vanhempien suostumusta, etenkin silloin, kun jompikumpi vanhemmista on rikoksentekijä, ja siitä syystä tapaus siirretään tuomioistuimille.

¹Komissiot lasten ja nuorten suojelemiseksi ovat oikeusviranomaisiin kuulumattomia julkisia järjestöjä, joilla on toiminnallinen riippumattomuus. Ne pyrkivät edistämään lasten ja nuorten oikeuksia sekä estämään ja lopettamaan tilanteet, jotka vaikuttavat heidän turvallisuuteen elämän eri osa-alueilla.

Perheväkivalta on myös suuri huolenaihe. Vuoden 2019 alkuun mennessä 11 naista ja yksi lapsi kuoli perheväkivallan seurauksena. Tästä syystä liittovaltion presidentti julisti 7. maaliskuuta 2019 kansalliseksi surupäiväksi kunnioittaakseen näiden tapausten uhreja ja heidän perheitään. Hallintoministerin mukaan tämän kansallisen surupäivän tarkoituksena on tehdä yhteiskunta tietoiseksi siitä, kuinka yhteinen taistelu perheväkivaltaa vastaan on tärkeää ja kuinka toimia tehokkaasti perheväkivaltilanteissa. Monitieteellisen teknisen tiimin perustaminen hyväksyttiin, ja se laatii raportin määrällisillä tiedoilla ja pyrkii parantamaan mekanismeja uhrien suojelemiseksi jopa 72 tuntia rikosilmoituksen jälkeen (Alexandre, João 2019).

Portugali: Hyvät käytänteet

Esimerkki 1: The Protective Stamp – Suojeleva leima

Lasten kaltoinkohtelu- ja pahoinpitelytapauksiin puuttuminen nähdään monimutkaisena ja haastavana prosessina tiettyjen tekijöiden vuoksi, joita ovat muun muassa tapausten haasteellisuus ja lasten vaarantunut toimintakyky. On tärkeää, että tapauksiin puuttuessa tunnustetaan kaltoinkohteluun ja vaaratilanteisiin liittyvät merkit, jotta ongelman ratkaisemiseksi voidaan ottaa käyttöön yhteensopiva ja poikkeusteellinen toimintatapa (Matos & Sousa 2006). Kuten aiemmin mainittiin, Portugalissa lasten ja nuorten suojelemiseksi perustettujen komissioiden päävelvollisuutena on suojella ja edistää lasten ja nuorten oikeuksia. Viime vuosina komissiot ovat valvoneet keskimäärin 72 000 tapausta vuodessa, joten on tärkeää keskittyä lasten oikeuksiin ehkäisemällä ja puuttamalla kaltoinkohtelu- ja pahoinpitelytapauksiin, mikä vahvistaa tarpeen kehittää riskinhallintaohjelmia toimijoiden taholla lapsuuteen ja nuoruuteen liittyvissä asioissa (CNPCJR 2018; Ferreira 2018).

Tämän puitteissa kansallisen komission aloitteesta perustettiin ”Protective Stamp” (suojeleva leima) -hanke. Hanke on integroitu riskienhallintajärjestelmä ja sen avulla pyritään edistämään ja suojelemaan lasten oikeuksia itse tehtävien määritysten sekä lasten ja nuorten kanssa suoraan työskentelevien tiimien voimaannuttamisen avulla. Tästä syystä uskotaan, uhattujen lasten sosiaaliin ongelmiin voidaan vastata entistä tehokkaammin ja aikaansaavammin (Ferreira 2018). ”Protective Stamp” on hanke, joka on syntynyt australialaisen Blue Card System -mallin pohjalta. Blue Card System -mallin tarkoituksena on ehkäistä lasten ja nuorten riskitilanteita valvontajärjestelmän kautta, joka koostuu heidän lähellään toimivista ihmisistä. Malli on käytössä Queenslandissa, Australiassa (CNPCJR 2018). Tässä mielessä se pyrkii ohjaamaan vanhempien ja huoltajien rooleja lasten suojelemiseksi, jotta heillä olisi helpompi pääsy tarvittaviin palveluihin. Lisäksi Blue Card -malli määrää henkilön kyvykkyyden toimia lasten kanssa perustuen poliisilla oleviin ja kurinpidollisiin tietoihin. Tästä syystä tämä aloite erottelee koulut, jotka ottavat käyttöön hyviä käytänteitä lasten oikeuksien edistämiseksi (Ferreira 2018; Queensland Family and Child Commission 2017).

Toimijoiden, jotka haluavat ”suojelevan leiman”, tulee täyttää kahdeksan vaatimusta, jotka ovat seuraavat: sitoumusvakuutus, toimintaohjeet, tietyt vaatimukset yhteistyössä toimivien värväämisessä, valinnassa ja koulutuksessa, toimintasuunnitelma lasten turvaamiseksi ja heidän oikeuksiensa edistämiseksi, korkean riskin toiminnan hallintasuunnitelma, ehtoja ja menettelyjä kaltoinkohtelutilanteista viestimiseen ja niiden hallintaan, toimintasuunnitelma viestintään ja yhteistyöhön, tiimien koordinointi riskitilanteita valvovan järjestelmän kautta (CNPCJR 2018; Ferreira 2018). Jotta nämä vaatimukset olisi helpompi ymmärtää, esittelemme toimintaohjeet. Toimijoiden tulee täyttää eräät tämän tietyn vaatimuksen kriteerit: ”odotettujen käytösmallien välittäminen yhdessä lasten ja nuorten kanssa”, ”sisältää lapsiystävällisiä menettelyjä, eli menettelyjä, jotka keskittyvät jokaisen lapsen etuun”, ”toimintaohjeiden toteuttamista valvotaan ja arvioidaan jatkuvasti” (CNPCJR 2018).

Kuten yllä mainittiin, Blue Card System -mallin avulla on mahdollista nähdä, onko henkilöllä edellytykset työskennellä lasten kanssa, sillä se tarjoaa pääsyn rikosrekisteriin. Silti tämä on rajoitettua, sillä se on vain yksi keino valvoa Blue Card -mallia. Tätä mallia pidetään myös pelkistävänä ja rajoittavana, sillä mallin vaikutusta lastensuojeluun ei ole juurikaan tutkittu. Joka tapauksessa aiheesta tehdyn vähäisen tutkimuksen perusteella voidaan todeta, että tämä malli edistää turvallisen ja vakaan ympäristön kehittymistä. Tässä mielessä on suositeltua ”arvioida näiden Blue Card System -mallin uudistusten onnistumista” (Queensland Family and Child Commission 2017).

Toisaalta, vaikka Blue Card System perustuu kansallisiin ja kansainvälisiin kokemuksiin, ”Protective Stamp” -hankkeen tarkoitus on ottaa huomioon tämänlaiset aukot, sillä se pyrkii kehittämään arviointi- ja valvontaprotokollia kommunikoidakseen paremmin yhteisöjen kanssa sekä varmistamaan johdonmukaisesti paremman strategian riskitilanteista viestittämisestä ja niihin puuttumiseen, etenkin lasten pahoinpitelyyn ja kaltoinkohteluun liittyvissä tapauksissa (Ferreira 2018). Ensimmäinen kokeilu Portugalissa tehtiin vuonna 2018. Kaikkiaan 34 toimijaa sai ”suojelevan leiman” vuonna 2018, mikä tarkoittaa sitä, että he ovat sitoutuneet kehittämään ja parantamaan tehokkaita toimintatapoja lasten turvallisuuden ja hyvinvoinnin parantamiseksi. Lisäksi heillä on velvollisuus ilmoittaa ja käsitellä kaltoinkohtelutilanteita varmistamalla, että pääpaino on lasten oikeuksissa ja heidän suojelevassa ympäristössään (CNPCJR 2018).

Esimerkki 2: Lautapeli 6–10-lapsille seksuaalisen hyväksikäytön ehkäisemiseksi

Lapsiin kohdistuva seksuaalinen hyväksikäyttö on aihe, jota tutkitaan yhä enenevässä määrin ja se kiinnostaa useita tutkijoita. Ennaltaehkäisy on todistettu olevan avaintekijä väkivaltilanteiden vähentämisessä ja välttämässä, ja huolimatta tutkimuskohteiden kasvusta, tätä ongelmaa on alettu tutkia viime aikoina enemmän. Täten aineistolle lasten väkivalta- ja kaltoinkohtelutilanteista on tarvetta. (Díaz ym. s.d., Moitan 2016 mukaan; Maria & Ornelas 2010)

Aineistot ja ohjelmat, jotka on kehitetty lasten pahoinpitelyn saralla, voivat olla erittäin hyödyllisiä sekä aikuisille että lapsille. Aikuiset voivat auttaa viestimään vaarasta ja siten auttaa tunnistamaan pahoinpitelytilanteita. On syytä huomioida, että näitä aineistoja ja ohjelmia tulisi levittää vanhempien, opettajien ja muiden lasten ja nuorten kanssa suoraan tai epäsuoraan työskentelevien käyttöön. Aineistoilla ja ohjelmilla voi olla myönteinen vaikutus asenteisiin omasta vartalosta ja tunteista, ja niistä käy ilmi, että tällaiseen toimintaan osallistuneilla lapsilla tietämys ja tilanteiden ehkäisyyn liittyvät taidot kehittyvät (Moita 2016).

On tärkeää huomata, että näiden herkkiä asioita, kuten lasten oikeuksien suojelua, pahoinpitelyä ja kaltoinkohtelua koskevia kysymyksiä käsittelevien ohjelmien ja aineistojen lisäksi on oltava kyky arvioida niiden vaikutuksia kohderyhmiin. Tämä on erityisen tärkeää silloin, kun tietoisuus tilanteista on lisääntynyt tiedon ja kompetenssien avulla. Täten lapsia voidaan rohkaista ilmoittamaan väkivaltaisesta tilanteesta, johon he ovat aiemmin joutuneet tai jossa he kyseisellä hetkellä ovat. (Moita 2016; Topping & Barron 2009, Figueiredo 2015 mukaan) Aineiston vähäisen määrän vuoksi kansallisella tasolla Portugali on pyrkinyt lisäämään tutkimusta tästä aiheesta. Hyvä esimerkki on lautapeli ”Vamos Prevenir! As aventuras do Buzio e da Coral” (vapaasti suomennettuna: ”Torjutaan yhdessä! Buzion ja Coralin seikkailut”), joka suunniteltiin, koska lapsille suunnattua, seksuaalisen hyväksikäytön ennaltaehkäisyyn liittyvää materiaalia oli niin vähän. Peli on suunnattu 6–10-vuotiaille lapsille. Yksi sen eduista on se, että ”sitä voi pelata sekä eri alojen asiantuntijat että vanhemmat ja huoltajat”. Tämä keino lähestyy aihetta pelillisestä näkökulmasta ja se lisää lasten mielenkiintoa sekä osallistumista, ja näin ollen helpottaa tiedon omaksumista (Grazina 2016; Figueiredo 2015; Moita 2016).

Pelin päätavoitteena on tarjota 6–10-vuotiaille lapsille tietoa ja taitoja liittyen seksuaaliseen hyväksikäyttöön. On erittäin tärkeää korostaa, että käsitettä ”seksuaalinen hyväksikäyttö” ei suoranaisesti käytetä, sillä pelin tarkoituksena on saada lapset ymmärtämään tähän ilmaukseen liittyvät ongelmat paremmin (Grazina 2016). Pelissä on kaikkiaan 84 toimintoa, jotka kattavat kuusi aihetta: 1. Vartalo/koskettelu – opi tunnistamaan sovelias ja sopimaton fyysinen kontakti, 2. Tunteet – opi tunnistamaan erilaisia tunteita ja ilmaisemaan niitä, 3. Sano kyllä/Sano ei! – tunne oikeutesi, 4. Salaisuudet – mitä ei saa kertoa ja mitä saa, 5. Internet – tunnista sen käytön vaarat, ja 6. Pyydä apua – aikuiselta. Jokaisessa aihealueessa on kahden tasoisia toimintoja: joi-tain helpompia lapsille, jotka pelaavat ensimmäistä kertaa sekä enemmän monimutkaisempia toimintoja lapsille, jotka ovat käyneet läpi edelliset toiminnot (Figueiredo 2015; Grazina 2016).

Ennen pelin varsinaista valmistamista pelille tehtiin testi sen vaikutusten varmistamiseksi haastatteleamalla ammattilaisia, joilla oli asiaankuuluva tausta (rikostekniikka, terveys, kasvatusta ja oikeus). Myös vanhempia ja lapsia haastateltiin, jotta voitiin määrittää pelin soveltuvuus ja varmistaa, että se on sopiva suunnitellulle ikäryhmälle (Figueiredo 2015). Moita (2016) tutki pelin vaikutuksia lapsiin. Voitiin huomata, että peli oli tehokas, sillä lasten kyky tunnistaa seksuaaliseen hyväksikäyttöön liittyviä tilanteita parantui. Tuloksia voitiin myös nähdä tilanteessa, kun lapset olivat pelanneet peliä vain kerran. Grazina (2016) tutki pelin vaikutuksia ja tulokset olivat samankaltaisia. Hän tuli siihen tulokseen, että lapset kykenivät tunnistamaan seksuaaliseen hyväksikäyttöön liittyviä tilanteita helpommin lopputestissä (pelin pelaamisen jälkeen) verrattuna ennen peliä pidettyyn testiin, kun he eivät vielä olleet kohdanneet pelissä esiintyviä toimintoja.

Esimerkki 3: Alusvaatesääntö

YKSI viidestä -kampanja käynnistettiin, sillä joka viides lapsi on joutunut pahoinpitelyn tai seksuaalisen hyväksikäytön uhriksi, joko suoranaisesti tai epäsuoraan. Kampanjaan perustuen Euroopan neuvosto kehitti neuvon nimeltään ”alusvaatesääntö”, jota käytetään nykyään useissa portugalilaisissa kouluissa, Portugalissa tämä tunnetaan nimellä ”Kiko e a Mão” (suomeksi: Kiko ja Käsi) (Moita 2016). Tavoitteena on auttaa vanhempia kertomaan helpommin, minkä ruumiinosien koskeminen on kielletty, ja jos niitä joku koskettaa, miten lapsen tulisi toimia. Miksi vanhemmat ovat tässä mukana? Alusvaatesääntö-aloitteeseen liittyvä taustatutkimus osoittaa, että vanhempien ja huoltajien tulisi olla tietoisia siitä, kuinka seksuaalisesta hyväksikäytöstä keskusteleminen lasten kanssa on tärkeää, jotta sellaisia tilanteita voidaan estää tapahtumasta (Brown s.d.).

Tämän avulla lasten myös odotetaan ymmärtävän, että on olemassa fyysisiä kontakteja ja salaisuuksia, jotka voidaan hyväksyä tai olla hyväksymättä. Lapsille kerrottavassa tarinassa on henkilö nimeltään ”Kiko”, joka löytää ”Käden”, joista tulee ystävät. Kun ”Käsi” on ystäväystynyt ”Kikon” kanssa, se kysyy, voiko se koskettaa ruumiinosia kuten nenää ja otsaa, johon ”Kiko” vastaa myöntävästi. Kun ”Käsi” kysyy, voiko se koskettaa alusvaatteiden alta, ”Kiko” reagoi yllättävästi ja kieltäytyy. Tarina jatkuu ja kattaa 5 ”alusvaatesääntön” periaatetta. Ensimmäinen on: ”Sinun vartalosi kuuluu vain sinulle”, jonka avulla lasten tulisi ymmärtää, että kukaan ei voi koskettaa heidän vartalooaan ilman lupaa. Jos lapsi kohtaa fyysistä kontaktia, joka ei tunnu lapsesta hyvältä, hänen pitäisi välittömästi sanoa ”ei”. On suositeltavaa, että lapset korostavat asiaa, kunnes he ovat saaneet tarpeellisen ja ongelman vaatiman huomion. Toinen periaate on ”Hyvä ja paha fyysinen kontakti”. Sen tarkoituksena on saada lapsi ymmärtämään, etteivät muut saa koskea hänen intiimialueitaan tai pyytää katsomaan tai koskettamaan toisen henkilön intiimialueita. Kolme muuta periaatetta ovat: ”Hyvät ja pahat salaisuudet”, ”Torjunta ja suojeleminen – aikuisen vastuu” sekä ”Muut hyödylliset ja täydentävät tiedot alusvaatesääntöön” (Europe s.d.).

On olemassa muutamia materiaaleja, jotka on kehitetty näiden tietojen pohjalta. Nämä materiaalit sisältävät julisteita, painotuotteita ja taustakuvia (katso http://www.underwarrule.org/download_pt.asp). Tämä on ensimmäinen kerta, kun Portugalissa kerättiin ”alusvaatesääntöön” liittyvää dataa. Samanlaiset ohjeistukset otettiin käyttöön Isonsa-Britanniassa, joskin kampanjan muodossa. Kampanjaa johtanut järjestö ”The National Society for the Prevention of Cruelty to Children (NSPCC)” kertoi ”alusvaatesääntöön” vaikutuksista erityisesti vanhempain, huoltajiin ja 5–11-vuotiaisiin lapsiin.

Brownin mukaan (s.d.) NSPCC:n alusvaatesääntöä varten tehdyllä verkkosivulla oli yli 260 000 näyttökertaa. Tästä syystä se oli NSPCC:n virallisten verkkosivuston eniten vierailtu sivu, jonka kautta ladattiin erilaisia oppaita lähes 400 000 kertaa. Kampanjan vaikutuksista vanhempien asenteisiin ja käytökseen voitiin päätellä, että niiden vanhempien, jotka kokivat olevansa vastuussa lapsilleen asiasta puhumisesta, lukumäärä kasvoi 85 prosentista (tilasto ennen kampanjaa) 94 prosenttiin (kampanjan jälkeen). 81 % vanhemmista tunsivat itsensä itsevarmaksi puhuessaan lapsilleen seksuaalisen hyväksikäytön estämisestä (ennen kampanjaa 68 %). 90 % vanhemmista kertoi tietävänsä, kuinka välittää tietoa sopivalla tavalla lapsille niin, että he välttyisivät seksuaalisen hyväksikäytön tilanteilta (ennen kampanjaa 74 %). Lisäksi sellaisten vanhempien lukumäärä, jotka koskaan olivat puhuneet lapsilleen seksuaalisen hyväksikäytön tilanteiden estämisestä, nousi 46 prosentista 64 prosenttiin. Alusvaatesääntöön liittyvää materiaalia on saatavilla 19 eri kielellä, mukaan lukien portugaliksi, hollanniksi, romaniaksi, italiaksi ja kreikaksi (katso http://www.underwarrule.org/lang_pt.asp).

Esimerkki 4: Huhtikuu, lasten väkivaltaisen kohtelun vastainen kuukausi

”Huhtikuu, lasten väkivaltaisen kohtelun vastainen kuukausi” on kansallinen kampanja, joka pyrkii edistämään lasten oikeuksia, läheisiä ihmissuhteita ja myönteistä vanhemmuutta sekä nostamaan tietoisuutta lasten pahoinpitelyn estämisestä yhteiskunnassa. Tämä kampanja pohjautuu erääseen tarinaan isoäidistä, joka satoi vuonna 1989 sinisen nauhan autonsa antenniin. Kun häneltä kysyttiin sinisen nauhan tarkoitusta, hän kertoi sen symboloivan lastenlastensa vartaloihin jääneitä jälkiä, jotka olivat syntyneet fyysisen pahoinpitelyn seurauksena (ULSBA s.d.).

Huhtikuun aikana jokainen komissio lasten ja nuorten suojelemiseksi on velvoitettu tuottamaan joukon toimia omalla maantieteellisellä alueellaan lisätäkseen tietoisuutta lasten pahoinpitelystä ja estääkseen sitä. Esimerkiksi joka vuosi suurin osa komissioista kutsuu yhteisössä toimivia organisaatioita (kouluja, kansalaisjärjestöjä, vanhempainyhdistyksiä, jne.) järjestämäänsä tapahtumaan, jossa kaikki pukeutuvat siniseen tehdäkseen sinisen ihmisen nauhan kunnioittaakseen kampanjan taustalla olevaa historiaa. Projekti alkoi vuonna 2008 Lissabonissa. Tuona vuonna vain yksi komissio osallistui hankkeeseen. Komissioiden määrä on noussut joka vuosi ja vuonna 2017 kaikkiaan 275 komissiota osallistui projektiin. Lukumäärä vastasi 89 % kaikista kansallisista komissioista (CNPCJR 2018).

Tämä tarina pyrkii demonstroimaan, että tavalliset Bonnie-isoäidin kaltaisten kansalaisten huoli kaltoinkohtelusta voi lisätä tietoisuutta lasten oikeuksista ja suojelusta koko yhteisön keskuudessa. Tämä on käytäntö, joka viittaa lain lasten ja nuorten suojelusta artiklaan 7, (että kaikkien lasten kanssa toimivien tulisi työskennellä ennaltaehkäisyn ja sekundaariehkäisyn hyväksi), sillä komissiot järjestävät useita toimia yhteistyössä niiden yhteisön toimijoiden kanssa ja niille toimijoille, jotka työskentelevät suoranaisesti lasten ja nuorten kanssa – vuonna 2017 esimerkiksi 236 alakoulua kehitti aktiiviteetteja alaikäisten kanssa (CNPCJR 2018).

7 KANSALLINEN RAPORTTI: ROMANIA

Romanian tilastoviranomaisen mukaan 1.1. 2018 0–19-vuotiaiden lasten määrä Romaniassa oli 4 443 588. 5–9-vuotiaiden lasten lukumäärä oli 1 127 158 (National Institute of Statistics, Romania 2018).

Kansallinen lasten oikeuksia suojelusta ja adoptiosta vastaava viranomainen on kerännyt tilastoja pahoinpidellyistä, kaltoin kohdelluista ja riistetyistä lapsista. 7–9-vuotiaiden lasten ikäluokassa ilmoitettiin 1293 pahoinpitelytapausta: 103 koski fyysistä väkivaltaa, 191 henkistä väkivaltaa, 57 seksuaalista hyväksikäyttöä, 915 laiminlyöntiä, 23 hyväksikäyttöä työvoimana, 0 seksuaalista riistoa ja 4 rikostoimenpiteitä. Tilastot ovat ajanjaksolta 01.01.–30.06.2018.

Romaniassa julkisuudessa lasten vaikeuksia käsiteltäviin teemoihin kuuluvat liialliset kotityöt ja liian teoreettinen ja hektinen opetussuunnitelma, ulkomailla työskentelevien vanhempien lasten tilanne, kansallinen ja kansainvälinen adoptio romanialaisesta turvajärjestelmästä, pahoinpidellyt, laiminlyödyt ja riistetyt lapset, lasten elinolot vähäosaisissa ympäristöissä – köyhien perheiden lapset, katulapset ja kerjäläiset.

Romaniassa avainasemassa ovat kansallinen julkinen sektori, yksityinen sektori, kolmas sektori ja vapaaehtoistyöntekijät. Kansalliset instituutiot johtavat piirikuntien toimintaa, joissa säädetään lakeja, säädöksiä ja päätöksiä. Näihin toimijoihin kuuluvat paikalliset hallintoelimet, kunnantalot erikoispalveluineen, sosiaalipalveluiden pääosastot sekä lastensuojelun erikoispalvelut johtavat konttoreita ja niiden alaisia osastoja. Kaikki edistävät lasten kanssa tehtävää työtä. Yhteistyökumppanit, yhdistykset ja sekä kansallisen että paikallisen tason kansalaisjärjestöt tarjoavat sosiaalipalveluita paikallistella, maakunnallisella ja kansallisella tasolla päätettyjen ohjeistusten mukaan.

Romanian kansallinen lainsäädäntö sisältää monta lakia, säädöstä, asetusta sekä hallituksen päätöstä lasten suojelun edistämiseksi, mutta kaikista tärkeimmät ovat laki 272/2004 lasten oikeuksien suojelusta ja edistämisestä sekä laki 273/2004 adoptiokäytänteistä. Romaniassa lapsia suojellaan kaltoinkohtelulla kansainvälisellä lainsäädännöllä, joka koostuu seuraavista: YK:n yleissopimus lasten oikeuksista 20.11.1989, mukaan lukien kaikki muutokset ja täydennykset, Euroopan Unionin perusoikeuskirja, Lissabonin sopimus, Euroopan komission päätösten toimeenpano hyväksytty tiedonannon Lapsille erikoisasema EU:n ulkoisissa toimissa ja EU:n suuntaaviivojen Lasten oikeuksien edistämiseksi ja suojaamiseksi osalta, Euroopan parlamentin ja Eurooppa-neuvoston direktiivit.

Lisäksi Euroopan neuvosto on ottanut käyttöön kansainvälisiä sopimuksia, jotka koskevat tiettyjä lasten oikeuksia koskevia kysymyksiä. Näihin sisältyvät: Avioliiton ulkopuolella syntyneiden lasten oikeudellista asemaa koskeva eurooppalainen yleissopimus, lasten adoptointia koskeva eurooppalainen yleissopimus (uudistettu 2008), lapsiin liittyvää yhteydenottoa koskeva yleissopimus sekä lasten oikeuksien toteutumista koskeva yleissopimus.

Monille lapsille trauma ei ole vain yksittäinen, pelottava ja odottamaton tapahtuma, vaan ennemmin traumaattisten kokemusten sarja (Finkelhor, Ormrod & Turner 2007a; Terr 1991; Widom, Button, Czaja & DuMont 2005). Usein tällaisilla tapauksilla on sukupolvien välinen malli traumojen siirtämisessä. Perheväkivallan osalta tätä jatkuvuutta kutsutaan väkivallan kierteeksi, sillä tutkimusten mukaan kolmannes lapsena pahoinpidellyistä aikuisista pahoinpitelevät myös omia lapsiaan (Kaufman & Zigler 1987).

Samankaltaisia sukupolvien välisiä malleja on huomattu seksuaalisen hyväksikäytön, lähisuhteiden väkivallan, alkoholi- ja huumeriippuvuuden ja rikollisuuden osalta (Ehrensaft, Cohen, Brown, Smailes, Chen, & Johnson 2003; Lev-Wiesel 2006; Conger, Neppi, Kim, & Scaramella 2003; Fuller, Chermack, Cruise, Kirsch, Fitzgerald, & Zucker 2003; Murray, Janson, & Farrington 2007).

Eräissä aboriginaaliperheiden- ja yhteisöjen elämiin keskittyvässä tutkimuksessa selvitettiin elettyjen ja siirrettyjen traumojen vaikutuksia. Atkinson yhdisti aboriginaalien maiden valloittamiseen liittyvät tapahtumat ("vahingossa" syntyneet epidemiat, joukkomurhat, nälkiintyminen ja ihmisten pakkosiirto reservaatteihin) perheväkivallan, lasten seksuaalisen hyväksikäytön ja perheiden hajoamisen kasvaneisiin lukumääriin alkuperäiskansojen yhteiskunnassa. Hän tutki yhtä sukulinjaa kuuden sukupolven ajalta kirjatun kaikki muistot seksuaalisesta hyväksikäytöstä ja/tai fyysisestä pahoinpitelystä, väkivallanteoista, mielenterveysongelmista, itsemurhayrityksistä ja päihteiden väärinkäytöstä. Hänen tutkimuksensa useammasta sukupolvesta tarjosi ainutlaatuisen todisteen siitä, että tunnistamaton tai hoitamaton trauma edellisessä sukupolvessa linkittyi myöhempien sukupolvien toimintahäiriöihin (Atkinson, J. 1990; Nola Purdie, Pat Dudgeon & Roz Walker 2010).

Pelastakaa lapset Romanian sosiologinen tutkimus lasten laiminlyömisestä ja pahoinpitelystä lähti liikkeelle tarpeesta saada kvalitatiivista ja kvantitatiivista tietoa lasten laiminlyömisestä ja pahoinpitelystä romanialaisissa perheissä, jotta ilmiön estämistä, siihen puuttumista ja sitä vastaan taistelua voitaisiin parantaa. Tutkimukseen valittiin kaksi näkökulmaa: kvalitatiivinen (joka pääosin tähtäsi parantamaan käsityksiä, asenteita ja lasten käyttäytymistä koskien väkivallan ja laiminlyönnin ilmiötä) ja kvantitatiivinen näkökulma (johon kuului lasten ja vanhempien mielipiteiden mittaaminen koskien lasten pahoinpitelyä ja kaltoinkohtelua). Tutkimuksen tavoitteet olivat: väkivalta- ja kaltoinkohtelutapausten määrittäminen romanialaisissa perheissä, väkivalta- ja kaltoinkohtelutilastojen jakautuminen maaseudulla ja kaupungissa sekä maantieteellisillä alueilla (historiallisilla alueilla), väkivalta- ja kaltoinkohtelutilastojen jakautuminen sosiodemografisten piirteiden sekä vanhempien sosioekonomisten ja psykososiaalisten taustojen mukaan, lasten pahoinpitelyyn ja kaltoinkohteluun liittyvien asenteiden ja käsitysten mittaaminen perheissä, kouluissa, kaveri ystäväjoukoissa, lähiryhmissä, jne. kuten myös ilmiön esiintymistiheys lasten näkökulmasta. (Pelastakaa lapset, 2013).

Romaniassa sukupolvien väliset traumat voidaan nähdä ilmeisemmin tapauksissa, joissa ihmisiä on laitostettu kommunistihallinnon aikana (orpokodit, vankila, työleirit). Tämän monimutkaisen tilanteen selvittämiseksi kansalliset ja paikalliset instituutit yhdessä useiden kansalaisjärjestöjen kanssa ovat yrittäneet ottaa käyttöön sosiaaliseen ja henkiseen hyvinvointiin perustuvan lähestymistavan. Tämä kokonaisvaltainen näkökulma sisältää yksilöiden ja heidän yhteisönsä fyysisen, sosiaalisen, emotionaalisen ja kulttuurisen hyvinvoinnin. Seuraavaksi esiteltävät hyvät käytänteet osoittavat, kuinka omistautuneesti ja halukkaasti Romania on pyrkinyt taistelemaan väkivaltaa, erottelua ja syrjintää vastaan.

Romania: Hyvät käytänteet

Esimerkki 1: Appreciative Parenting Holt Romania

Tutkimuksista käy jatkuvasti ilmi, että lapsilla, joilla on hoivaava ja tukeva suhde vanhempiinsa, on vähemmän traumasta johtuvia oireita kuin lapsilla, jotka ovat saaneet vähemmän tukea huoltajiltaan (Adams-Tucker 1982; Conte & Schuerman 1987; Deblinger, Steer & Lippmann 1999; Freidrich, Urquiza & Beilke 1986; Scheering & Zeanah 2001; Tufts 1984). Nämä esimerkit hyvistä käytänteistä Romaniassa keskittyvät kroonisen trauman vaikutuksien parantamiseen lasten kehityksessä.

Appreciative Parenting Holt Romanian päätavoitteena on lisätä koulujen osallisuutta ja vahvistaa koulujen ja vanhempien välisiä suhteita, mutta myös lisätä tietoisuutta pahoinpitelystä ja pahoinpitelyn vaikutuksista uhreihin ja niihin syyllistyneisiin henkilöihin. Tämä vanhemmille suunniteltu käsikirja ja oppijaksot keskittyvät ”arvostavan vanhemmuuden” metodeihin, jotta vanhempien käsitykset, asenteet, käyttäytyminen, haasteet ja toiveet voidaan tunnistaa. Tarkoituksena on myös parantaa ja vahvistaa lasten ja vanhempien välisiä suhteita.

Oppijaksojen päämääränä on auttaa vanhempia löytämään keinot selvitä stressistä ja päivittäisistä aktiviteeteista, lapsuuden tapahtumista (traumat, irrationaaliset uskomukset, jne.), lisätä tietoisuutta lasten kehittymisestä, kehittää kommunikaatiotaitoja, lisätä tietoisuutta pahoinpitelystä ja sen vaikutuksista lapseen ja perheeseen, sekä löytää vaihtoehtoisia menetelmiä helpottamaan lasten kehittymistä.

Toimillaan he haluavat lisätä aikuisten huolta sekä itsehoitoon että lastenhoitoon liittyen ja siten vähentää väkivallan mahdollisuutta, lisätä lasten kanssa vietettyä aikaa sekä vanhempien osallisuutta eri aktiviteeteissa lasten kanssa, mukaan lukien aiheisiin liittyen valmistelun ja tukea tehtävien valmistumista. Tavoitteena on myös lisätä vanhempien yhteistyötä koulujen kanssa, jotta vanhemmat voisivat toimia ikään kuin opettajina lisätä vanhempien kommunikaatiota koulujen edustajien kanssa ja parantaa sen laatua (kasvattajat ja muut opettajat). Lisäksi tarkoituksena on saada integroitua romanivanhemmat Romanian etnisiin ryhmiin, mikä itse asiassa on välttämätöntä romanivanhempien integroitumiselle yhteisöön, lisätä johtajia tukiverkoston rakentamiseksi, lisätä interaktioiden määrää ja laatua heidän kanssaan sekä kehittää solidaarisia piirejä, jotka voivat laajentua yhteisön tasolle.

Esimerkki 2: Preventis Association -järjestön keskus vanhempien ja lasten neuvontaan ja tukemiseen

Toinen esimerkki hyvistä käytänteistä on vanhempien ja lasten neuvontaan ja tukemiseen keskittyvän järjestön Preventis Associationin keskus, joka hoitaa esimerkiksi haavoittuvaisia vanhempia, riippuvuuksia ja väkivaltaa. Puuttuvat toimenpiteet keskittyvät päihdeongelmista tiedottamiseen ja niiden estämiseen, riskitekijöiden vähentämiseen monitasoisen lähestymistavan avulla sekä suojaavien tekijöiden lisäämiseen sekä yksilö-, perhe-, että yhteisötasolla. Tavoitteena on myös lapsitason toimenpiteiden käyttöönotto perhetasolla ja vanhempien koulutuksen avulla, lasten edunsaajien kanssa työskentelevien asiantuntijoiden tai aikuisten informointi ja kouluttaminen (opettajat, lääkärit, psykologit, sosiaalityöntekijät, jne.) kuten myös yhteistyö vapaaehtoismentorien kanssa, jotka värvätään, valitaan ja koulutetaan jokaiselle lapselle yksilöllisesti. Kahdenkeskiset tiimit perustuvat mentorien ja lasten yhteensopivuuteen. Mentoreita ohjataan, valvotaan ja valmennetaan jatkuvasti. Koko prosessin täydentää sosiaaliapu ja lasten perheiden neuvonta.

Preventis Association -järjestön toimintaan kuuluu kykyjen, mieltymysten tai taitojen havaitseminen tai kehittäminen sosiaalisemman käytöksen lisäämiseksi hankalissa tilanteissa, joihin luetaan myös päihteiden käytön aloittaminen, yhteistyön lisääminen koulun kanssa, suhteiden parantaminen vanhempien/hoitajien välillä ja itsetunnon parantaminen. Lisäksi järjestö tähtää kehittämään kyvyn selvittää vaikeuksista (sinnikkyys), luomaan myönteisempiä asenteita tulevaisuutta kohtaan. Järjestö myös pyrkii sitouttamaan vanhempia koulutus- ja tukiohjelmiin, jonka tavoitteena on parantaa mentorointiohjelmaan osallistuneiden lasten vanhempien taitoja ja kompetensseja, jotta he voisivat osallistua rakentavammin lastensa elämään ja siten myös parantaa kapasiteettia osallistua mentorointiohjelmaan..

Esimerkki 3: SOS Center -keskus lasten ja vanhempien neuvontaan ja tukemiseen Bacăussa

Lasten ja vanhempien neuvontaan ja tukemiseen keskittyvän, Bacăussa toimivan keskuksen SOS Centerin päätavoitteena on parantaa päästyä olennaisiin palveluihin ja lisätä koulutusta. Lisäksi keskus käsittelee lapsiin kohdistuvia pahoinpitelytapauksia. Päätoimet, joita keskus tarjoaa, ovat koulutuksellinen tuki, terveydenhuolto, pääsy sosiaalisiin, psykologisiin ja laillisiin palveluihin, vanhemmuuden kehittäminen, taloudellinen tuki ja elinolosuhteiden parantaminen. Keskus myös huolehtii ruuan ja vaatteiden saatavuudesta. Lisäksi kehittämisohjelmat ja toimet lisäävät kentällä toimivien ja vaikuttavien instituutioiden määrää.

660 lasta 215 perheestä on hyötynyt SOS-järjestön tukikeskuksesta Bukarestissa sen aloitettua toimintansa vuonna 2006. Järjestön investointien yhteiskunnallista tuottoa mittaavan analyysin mukaan tukikeskuksen kustannus-hyötysuhde on 7:1. Vaikutuksia on havaittu useilla vallitsevilla alueilla: seuraavassa sukupolvessa (koulutuksen jatkuvuutena ja yhteiskunnallis-ammattillisena integraationa) sekä sosiaalietuusjärjestelmän saavuttamalla säästöillä. Pienemmässä mittakaavassa SOSiin investoiminen tukikeskuksen kautta vaikuttaa paikalliseen kulutukseen ja yksilöllisiin tuloihin. Vaikka tukikeskuksen puuttuminen perheiden tuloihin ei auta kaikkia perheitä nousemaan köyhyydestä tai poistamaan köyhyyden ja sosiaalisen poissulkemisen uhkaa, se on merkittävä apu vanhemmille olla hylkäämättä lapsiaan, ja se vähentää koulun keskeyttäneiden määrää.

Example 4: St. Dimitrie Foundation Center for Education and Community Support

Day Center “Center for Education and Community Support” - St. Dimitrie Foundation, Bucharest deals with family separation, abuse, school dropout and education on discrimination. The intervention they use is a holistic approach of the child in difficulty: child, family, school, community. The Day Center offers a multidisciplinary support: school, artistic, cultural, civic, psychological, medical and social. They create an “adoptive” network that does not replace parents, but gives children a sense dignity and trust, mobilizing the community. Support parent education, mediation-oriented assistance and partnership with family, avoiding judgments. Avoid priority monetary support for families and focusing on services that can make the family an active agent of change; positive mobilization of children and parents, activation of family potential.

St. Dimitrie Day Center has an uninterrupted activity for 20 years. They offer programs and social-educational approaches, implemented by staff with a strong personal commitment, representing an active and mobilizing engagement in the community. In the 20 years of activity, the center has over 2000 children. The most important result in their opinion is that all children they cared for 98% have completed the gymnasium school cycle and 80% of them continued their studies.

Esimerkki 4: St. Dimitrie Foundation -säätiö koulutuksen ja yhteisön tukemiseksi

St. Dimitrie Foundation -säätiön päiväkeskus koulutuksen ja yhteisön tukemiseksi Bukarestissa keskittyy perheiden hajoamisen, pahoinpitelyn ja koulun keskeyttämisen ehkäisyyn sekä syrjinnän vastaiseen koulutukseen. Säätiön toimintatapa on kokonaisvaltainen ja se käsittää kaikki vaikeuksissa olevan lapsen elinympäristöt: lapsen itsensä, perheen, koulun ja yhteisön. Päiväkeskus tarjoaa monialaista apua: koulutuksellista, taiteellista, kulttuurista, sivistävää, psykologista, lääketieteellistä ja sosiaalista apua. Päiväkeskus luo "adoptoivan" verkoston, joka ei korvaa vanhempia, mutta tarjoaa lapsille kunnioituksen ja luottamuksen tunteen mobilisoimalla yhteisöä. Keskus tukee vanhempien koulutusta, välilliseen vaikutukseen perustuvaa tukea ja yhteistyötä perheen kanssa ketään tuomitsematta. Keskus myös välttää ensisijaista rahallista tukea perheille ja keskittyy palveluihin, jotka voivat auttaa perhettä toimimaan aktiivisena tekijänä muutoksessa. Päiväkeskus tukee lisäksi myönteistä lasten ja vanhempien mobilisointia ja perheen potentiaalın aktivointia.

St. Dimitrien päiväkeskus on toiminut keskeytyksettä 20 vuoden ajan. Päiväkeskus tarjoaa ohjelmia ja sosiaalisia ja kasvatuksellisia näkökulmia, joita omistautunut henkilökunta panee täytäntöön. Henkilökunta edustaa myös aktiivista ja mobilisoivaa sitoutumista yhteisössä. Kahdenkymmenen toimintavuoden aikana keskuksessa on ollut yli 2000 lasta. Kaikkein tärkeimpänä tuloksena pidetään sitä, että kaikista keskuksen huolehtimista lapsista 98 % on päättänyt lukiotasoisien koulun ja 80 % näistä lapsista on tästä vielä jatkanut opintojaan.

Esimerkki 5: Bacăun piirikunta, The Glue Club - Community Support Foundation

The Glue Club - Community Support Foundation -yhteisötukisäätiö Bacăun piirikunnassa keskittyy lasten heitteillejättöön ja laitostumiseen, pahoinpitelyyn, koulutuksen puutteeseen, vanhemmuuteen liittyvien taitojen puutteeseen ja koulun keskeyttämiseen. Säätiö tarjoaa sosiaalista apua, neuvontapalveluita, päivähoitoa, koulutustoimintaa, tukea kotiläksyissä, opettajien tarjoamaa vapaamuotoista opetusta, virkistystoimintaa ja sosiaalisia aktiviteetteja, elämänhallintakoulutusta, ammatillista ohjausta ja vanhemmuuskursseja.

Hankkeen alussa vuonna 2005 vain 10 % alueen lapsista kävi yläkoulua, sillä kiinnostus koulutusta kohtaan puuttui. Nykyään 80 % säätiön etuja hyödyntävistä lapsista jatkaa opintojaan yläkoulussa. Näistä 20 % jatkaa opintojaan korkeammalla koulutusasteella. 95 % nuorista, jotka ovat hyötyneet stipendeistä ja mentoroinnista, on siirtynyt työmarkkinoille vaikeuksista. Vanhempien kiinnostuksen kasvu koulutusta ja heidän lastensa kehitystä kohtaan lisäsi koulunkäyntiin osallistumista sekä toimintakykyä ja sillä oli merkittävä vaikutus käsitykseen perheen sisäisestä kurista, mikä on vähentänyt pahoinpitelyjen määrää.

8. GENERAL CONCLUSIONS AND RECOMMENDATIONS

On selvää, että osallistuneissa maissa on rekisteröity merkittävä määrä lasten pahoinpitely- ja kaltoinkohtelutapauksia. Vaikka kaikki maat ovat kehittäneet metodeja ja strategioita estääkseen ja kamppaillakseen ilmiötä vastaan, lapsiystävällisiä käytänteitä on vain muutamia. Suurin osa metodeista kohdistuu perheisiin, asiantuntijoihin ja lasten kanssa työskenteleviin ammattilaisiin, kun taas pienempi osa käytänteistä on kohdistettu lapsiin itseensä. Lisäksi suurin osa käytänteistä keskittyy tapausten käsittelyyn, eikä ilmiön estämiseen. Monet käytänteet keskittyvät lasten ja heidän perheidensä tukemiseen pahoinpitelytapauksen jälkeen. Merkittävää on se, että suurin osa ehkäisevistä käytänteistä on otettu käyttöön kouluissa, ja ne tähtäävät lisäämään lasten tietoutta koskien pahoinpitelyä ja siihen liittyviä seikkoja.

Lisäksi vain muutamat käytänteet keskittyvät kouluttamaan ensivaiheen ammattilaisia ja opettajia. Näissä tähdätään pahoinpitelyn merkkien tunnistamiseen sekä tiedon tarjoamiseen heidän vastuistaan ja yleisistä suuntaviivoista koskien sitä, kuinka mahdollisia tapauksia tulee hoitaa. Ottaen huomioon edellä mainitut tulokset, esitetään seuraavat toimenpide-ehdotukset:

- Valtion tulee aktiivisesti osallistua ja tarjota tukea lasten kanssa toimiville ammattilaisille,
- tarvitaan enemmän lapsikeskeisiä toimenpiteitä lasten pahoinpitelyyn ja kaltoinkohteluun liittyvissä tapauksissa,
- ensivaiheen ammattilaisten tulee kouluttaa pahoinpitely-/kaltoinkohtelutapausten tunnistamiseksi,
- tulee kehittää suuntaviivat ensivaiheen ammattilaisille koskien sitä, kuinka tällaisia tapauksia on käsiteltävä,
- järjestöille tulee luoda kansallinen välitysverkosto,
- järjestöille tulee luoda kansallinen ja monikansallinen verkosto ajatusten, mielipiteiden ja kokemusten vaihtoa varten,
- lasten, aikuisten ja opettajien keskuudessa tulee lisätä tietoisuutta ilmiöstä ja siihen liittyvistä seikoista,
- yhteisössä tulee lisätä tietoisuutta pahoinpitely- ja kaltoinkohtelutapausten merkkien tunnistamiseksi,
- yhteisölle tulee luoda suuntaviivat, kuinka käsitellä tällaisia tapauksia,
- vanhemmille on tarjottava tukea ilmiön estämiseksi ja
- opettajille on tarjottava tukea tapausten raportoimiseksi.

LÄHDEVIITTEET

Suomi

- Eronen, T. 2007. Katsaus 2000-luvulla julkaistuun suomalaiseen lastensuojelututkimukseen. THL:n julkaisuja. Retrieved on 13.3.2019 from <https://thl.fi/documents/647345/1449725/Eronen+2007++Katsaus+2000-luvulla+julkaistuun+suomalaiseen+lastensuojelututkimukseen.pdf/e0bcd6c9-9471-4a6f-89d1-b2d27a30e202>
- Hakulinen, T. & Hietanen-Peltola, M. & Vaara, S. & Merikukka, M. & Pelkonen, M. 2018. Ajanmukaiset käytänteet ja pitkät perinteet neuvolassa ja kouluterveydenhuollossa: Palvelujen seurantatutkimus 2016-2017. The Ministry of Social Affairs and Health. Raportti 2018_011. Retrieved on 3.3.2019 from http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/137282/URN_ISBN_978-952-343-190-4.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Innokylä. 2014. VOIKUKKIA-verkostohanke. Retrieved on 14.4.2019 from <https://www.innokyla.fi/web/hanke425071>
- Lastensuojelun keskusliitto. 2018. Strategy 2014-2018. Retrieved on 13.3.2019 from https://www.lskl.fi/materiaali/lastensuojelun-keskusliitto/Lapsi2018_strategia.pdf
- Lastensuojelun keskusliitto. 2018. Strategy 2018-2019. Retrieved on 1.4.2019 from https://www.lskl.fi/materiaali/lastensuojelun-keskusliitto/Toimintasuunnitelma-2018-2019_korjattu.pdf
- Lastensuojelun keskusliitto. 2019. General Information on Child Welfare Services in Finland. Retrieved on 30.4.2019 from <https://www.lastensuojelu.info/en/services-for-families-with-children/>
- Paavilainen E., Helminen M., Flinck A., & Lehtomäki L. (2014a). How public health nurses identify and intervene in child maltreatment based on the national clinical guideline. *Nursing Research and Practice*, 2014, n/a. doi:2048/10.1155/2014/425460
- Pirskanen, H., Jokinen, K., Karhinen-Soppi, A., Notko, M., Lämsä, T., Otani, M., Meil, G., Romero-Balsas, P., Rogero-García, J. (2019a). Children's emotions in educational settings: Teacher perceptions from Australia, China, Finland, Japan and Spain. *Early Childhood Education Journal*, , 1-10. doi:2048/10.1007/s10643-019-00944-6
- Pölkki, P. L., & Vornanen, R. H. (2016). Role and success of Finish early childhood education and care in supporting child welfare clients: Perspectives from parents and professionals. *Early Childhood Education Journal*, 44(6), 581-594. doi:2048/10.1007/s10643-015-0746-x
- The Federation of Mother and Child Homes and Shelters. 2019. General information. Retrieved on 30.4.2019 from <https://ensijaturvakotienliitto.fi/>
- The Ministry of Social Affairs and Health. 2019. Lastensuojelu 2018. Tilastoraportteja 23/2019. Retrieved on 30.5.2019 from http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/138211/Tr23_19_LASU.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- The Ministry of Social Affairs and Health. 2019. Tiedotteita. Retrieved on 1.5.2019 from https://stm.fi/artikkeli/-/asset_publisher/osaamis-ja-tukikeskukset-vastaamaan-lasten-ja-nuorten-vaativimpiin-palveluihin
- Statistics Finland. 2019. Age structure of population. Retrieved on 2.3.2019 from <https://findikaattori.fi/en/14>

Kreikka

- Bibou-Nakou, I., Markos, A. (2017). Greek teachers' experience and perceptions of child abuse/neglect, *Advances in School Mental Health Promotion*. Retrieved 12.6.2019 from: <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/1754730X.2017.1333916>
- European Commission. Special Eurobarometer 449 – Gender Based Violence. Retrieved 12.9.2019 from: https://data.europa.eu/euodp/data/dataset/S2115_85_3_449_ENG
- Government Gazette, Law No. 3500/2006 for Combating Domestic Violence and Other Provisions. Retrieved 12.6.2019 from: https://www.kodiko.gr/nomologia/document_navigation/154457/nomos-3500-2006
- Hellenic Statistical Authority (2019). Greece in numbers January-March 2019. Retrieved 12.6.2019 from: http://www.statistics.gr/documents/20181/1515741/GreeceInFigures_2019Q1_GR.pdf/7e252b36-1092-4a77-80ab-603afeb8c4df
- Institute of Child Health. General information. Retrieved 12.6.2019 from: http://ich.gr/el/Ministry_of_Citizen_Protection_Establishment_of_Domestic_Violence_Division_in_the_Hellenic_Police. Retrieved 12.6.2019 from: http://www.mopocp.gov.gr/index.php?option=ozo_content&lang=GR&perform=view&id=6703&Itemid=681
- National Centre for Social Solidarity. National Line for Child Protection 1107. Retrieved 12.6.2019 from: <http://www.ekka.org.gr/index.php/author-login/27-1107>
- Penal Code. Article 360 on Neglect of Minors. Retrieved 12.6.2019 from: <https://www.lawspot.gr/nomikes-plirofories/nomothesia/pk/arthro-360-poinikos-kodikas-paramelisi-tis-epopteias-anilikoy>
- Smile of the Child. European Support Line 116111. Retrieved 12.6.2019 from: <https://www.hamogelo.gr/gr/el/116111/>
- Smile of the Child. National Helpline for Children SOS 1056. Retrieved 12.6.2019 from: <https://www.hamogelo.gr/gr/en/sos-1056/>
- Smile of the Child (2018). Yearly National Statistical Data, Counselling. Retrieved 12.6.2019 from: https://www.hamogelo.gr/media/uploads_file/2019/01/31/p1d2hnfcv2uma18781411na31g522p.pdf
- Smile of the Child (2018). Yearly National Statistical Data, Support of Children via the National Helpline for Children SOS 1056-Reports. Retrieved 12.6.2019 from: https://www.hamogelo.gr/media/uploads_file/2019/01/31/p1d2hni3ha5pg1gtrdj1lhj9od42u.pdf
- Smile of the Child (2018). Yearly National Statistical Data, Calls to the National Helpline for Children SOS 1056. Retrieved 12.6.2019 from: https://www.hamogelo.gr/media/uploads_file/2019/01/31/p1d2hn8v83snljn3hmgeu8gqg2f.pdf
- Society for the Prevention of Cruelty to Children – Eliza. Training of Professionals at a National Level - Medical Management of children with suspected physical abuse. Retrieved 12.6.2019 from: <https://eliza.org.gr/en/drasis/ekpedefsi-nosokomiakon-iatron/>

Italia

- Angeli, A., Bollini, A., Giannotta, F., (2015). Maltrattamento sui bambini: quante le vittime in Italia? Prima Indagine nazionale quali-quantitativa sul maltrattamento a danno di bambini. Torino: Cismai e Terre des Hommes.
- Autorità Garante per l'Infanzia e l'Adolescenza, CISMAI e Terre Des Hommes (2015). Indagine nazionale sul maltrattamento dei bambini e gli adolescenti in Italia da <http://cismai.it/indagine-nazionale-sul-maltrattamento-dei-bambini-e-degli-adolescenti/>
- CISMAI (2017). Linee guida Home Visiting da <http://cismai.it/linee-guida-per-gli-interventi-di-home-visiting/>
- CISMAI (2005). Requisiti minimi degli interventi nei casi di violenza assistita da <https://cismai.it/requisiti-minimi-degli-interventi-nei-casi-di-violenza-assistita/>
- Monateri, P. G., Bona, M., Oliva U., (1999). Il nuovo danno alla persona: strumenti attuali per un giusto risarcimento: dalla riforma proposta dall'ISVAP all'adeguamento all'Europa. Milano: Giuffrè.
- Monateri, P. G., (1998). La responsabilità civile in Trattato di diritto civile. Torino: UTET.
- Monateri, P. G., Bona, M., (1998). Il danno alla persona. Padova: Cedam.
- Moro, A. C., (1996). Manuale di diritto minorile. Bologna: Zanichelli.
- Nazare-Aga, I., (1997). Les manipulateurs sont parmi nous: qui sont-ils? Comment s'en protéger?. Montréal-Lvry: les éditions de l'homme.
- Ovidio, (1998). Metamorfosi. Torino: Einaudi.
- Perrone, R., Nannini, M., (1995). Violence et abus sexuels dans la famille: une approche systemique et communicationelle. Paris: ESF.
- Petti, G. B., (1999). Il risarcimento del danno patrimoniale e non patrimoniale della persona. Torino: UTET.
- Racamier, P., (1995). L'incest et l'incestuel. Paris: Les Éditions du collègue.
- Ricœur, P., (1995). Le pardon peut-il guérir?. Esprit.
- Roustang, F., (1996). Comment faire rire un paranoïaque. Paris: Éditions Odile Jacob.
- Spiegel, D., (1988). Dissociation and Hypnosis in Post-traumatic stress disorders. Journal of Traumatic stress, 1, 17-33.
- Sun, T., (1997). L'arte della Guerra. Milano: SugarCo.
- Tellenbach, H., (1961). Melancholie: Problemgeschichte, endogenität, typologie, pathogenese, klinik. Berlin-New York: Springer (trad. it. Melanconia: storia del problema, endogeneticità, tipologia, patogenesi clinica, Roma, 1975).
- Ziviz, P., (1999). La tutela risarcitoria della persona. Milano: Giuffrè.

Alankomaat

- ¹ Nederlands Jeugdinstituut <https://www.nji.nl/nl/Databank/Cijfers-over-Jeugd-en-Opvoeding> (last consulted 28th of May 2019)
- ² Nationale prevalentiestudie mishandeling van kinderen en jeugdigen 2017, Leiden University, Institute of Education and Child Studies, TNO Child Health, Lenneke Alink / Mariëlle Prevoo / Sheila van Berkel / Mariëlle Linting, Mariska Klein Velderman / Fieke Pannebakker, ©Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum, Ministerie van Veiligheid en Justitie, Den Haag. October 2018, p-7
- ³ Jongerenrapport Ik heb al veel meegemaakt, Augeo Jongerentaskforce 2016, Augeo, Driebergen October 2016 <https://www.augeo.nl/~media/Files/Jongerentaskforce/161026-Jongerenrapport-ik-heb-al-veel-meegemaakt.ashx> (last consulted 28 May 2019)
- ⁴ Geweld hoort nergens thuis, Eerste voortgangsrapportage, Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, Ministerie van Veiligheid en Justitie en VNG, December 2018.
- ⁵ Nationale prevalentiestudie mishandeling van kinderen en jeugdigen 2017, Leiden University, Institute of Education and Child Studies, TNO Child Health, Lenneke Alink / Mariëlle Prevoo / Sheila van Berkel / Mariëlle Linting, Mariska Klein Velderman / Fieke Pannebakker, ©Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum, Ministerie van Veiligheid en Justitie, Den Haag. Oktober 2018
- ⁶ Kindermishandeling voorkomen: het kan!, Preventie in gemeenten, Augeo, Driebergen 2016, extracted from <https://www.augeo.nl/~media/Files/Gemeenten/Augeo-Kindermishandeling-voorkomen-het-kan-Preventie-in-gemeenten.ashx> (last consulted May 28th 2019)
- ⁷ Nemen kinderen het woord? Effectevaluatie van Klokhuis over kindermishandeling, Cees Hoefnagels et al, Utrecht, 2014, extracted from <https://www.trimbos.nl/docs/bf7c3750-e5dd-4622-85e6-c58c86afb062.pdf> (last consulted May 28th 2019)
- ⁸ <https://kindermishandeling.hetklokhuis.nl/> (last consulted May 28th, 2019)
- ⁹ Methodebeschrijving Signs of Safety, Resolution Consultancy, extracted from https://www.huiselijkgeweld.nl/doc/Methodebeschrijving_Signs_of_Safety%202017.pdf (last consulted 28th of May)
- ¹⁰ Tussenevaluatie Handle With Care, Augeo, Mariëlle Dekker, Marga Haagmans, Tim Mulder, Driebergen, februari 2019, extracted from <https://www.augeo.nl/~media/Files/Handle-With-Care-digitale-tussenevaluatie-Augeo.ashx> (last consulted May 28th 2019)
- ¹¹ SISA Factsheet 2018, SISA Rotterdam, July 2018 extracted from <https://sisa.rotterdam.nl/nl/documentatie> (last consulted 28 May 2019)
- ¹² Self-efficacy study of Augeo Academy's online course on trauma informed teaching, Augeo, Driebergen, November 2016, extracted from <https://www.augeo.nl/~media/Files/Bibliotheek/Engels/AUG171002-teachers-self-efficacy.ashx?la=en> (last consulted 28 May 2019)
- ¹³ Effectiveness study among teachers, Trauma-informed teaching: The positive results of a pilot, Augeo, Driebergen, November 2016, extracted from <https://www.augeo.nl/~media/Files/Bibliotheek/Engels/AUG171002-impact-study.ashx?la=en> (last consulted 28 May 2019)

Portugali

- Alexandre, João (2019). “Governo vai decretar Dia de Luto Nacional Pelas Vítimas de Violência Doméstica. TSF Rádio Notícias, 27 February. Consulted on 2 March, available on <https://www.tsf.pt/politica/interior/governo-vai-decretar-dia-de-luto-nacional-pelas-vitimas-de-violencia-domestica-10624513.html>
- Brown, J. The NSPCC Underwear Rule Campaign – Encouraging and enabling parents to talk with children to help keep them safe. Available on <https://rm.coe.int/16804711ab>.
- Comissão Nacional de Protecção das Crianças e Jovens em Risco. (2018). Relatório Anual de Avaliação da Actividade das CPCJ no ano de 2017. Lisboa: Comissão Nacional de Protecção das Crianças e Jovens em Risco.
- Conceição, J. (2017). Ética e Prática Profissional nas Comissões de Protecção de Crianças e Jovens. Master dissertation in Community Psychology, Protection of Children and Youth at Risk. Lisbon: ISCTE – Instituto Universitário de Lisboa.
- Europe, C. (n.d.). The Underwear Rule. [online] Underwearrule.org. Available at: http://www.underwearrule.org/default_pt.asp
- Ferreira, M. (2018). Selo protetor: uma análise compreensiva com base nas candidaturas ao Selo (edição 2018). Master dissertation in Community Psychology, Protection of Children and Youth at Risk. Lisbon: ISCTE – Instituto Universitário de Lisboa.
- Figueiredo, N. (2015). Vamos prevenir! As aventuras do Búzio e da Coral: jogo de prevenção primária do abuso sexual para crianças entre os 6 e os 10 anos. Master dissertation in Community Psychology, Protection of Children and Youth at Risk. Lisbon: ISCTE – Instituto Universitário de Lisboa.
- Francisco, A. (2014). A definição social dos conceitos de mau trato e negligência. Master dissertation in Community Psychology, Protection of Children and Youth at Risk. Lisbon: ISCTE – Instituto Universitário de Lisboa.
- Grazina, T. (2016). Vamos prevenir! As aventuras do búzio e da coral: avaliação do impacto em crianças e respetivos cuidadores. Master dissertation in Community Psychology, Protection of Children and Youth at Risk. Lisbon: ISCTE – Instituto Universitário de Lisboa.
- Matos, A., & Sousa, L. (2006). O apoio das instituições de protecção social às famílias multiproblemáticas. *Revista de Psicologia Social e Institucional*, Londrina, 3(1), 1-23.
- Lei n.º 147/99. Lei de Protecção de Crianças e Jovens em Perigo. *Diário da República Portuguesa*, I Série-A, n.º 204 de 1 de Setembro de 1999
- Maria, S., & Ornelas, J. (2010). O papel da comunidade na prevenção dos Abusos Sexuais de Crianças (ASC). *Análise Psicológica*, 3 (XXVIII), 411 - 436.
- Moita, M. (2016). Avaliação de Impacto do Jogo “Vamos Prevenir! As Aventuras do Búzio e da Coral”: jogo de prevenção primária do abuso sexual para crianças entre os 6 e os 10 anos”. Master dissertation in Community Psychology, Protection of Children and Youth at Risk. Lisbon: ISCTE – Instituto Universitário de Lisboa.

- Queensland Family and Child Commission. (2017). Keeping Queensland's children more than safe: Review of the blue card system. Available on https://www.qfcc.qld.gov.au/sites/default/files/final_report_BC_review.pdf.
- ULSBA (n.d.). História do Laço Azul. Retrieved from <https://www.cnpdpcj.gov.pt/cpcj/iniciativas.aspx>.

Romania

- Adams-Tucker, C. (1982). Proximate effects of sexual abuse in childhood: A report on 28 children. *American Journal of Psychiatry*, 139(10), 1252-1256.
- Atkinson, C. (2008). The violence continuum: Australian Aboriginal male violence and generational post-traumatic stress. Unpublished PhD thesis. Charles Darwin University, Darwin.
- Atkinson, J. (1990). Violence in Aboriginal Australia: Colonisation and gender. *Aboriginal and Islander Health Worker Journal*, 14(1) (part 1) and (3) (part 2). Atkinson, J. (2002). Trauma trails, recreating song lines: The transgenerational effects of trauma in Indigenous Australia. Melbourne: Spinifex Press.
- Atkinson, J., & Ober, C. (1995). We Al-li—fire and water: A process of healing. In K. Hazelhurst (Ed.) *Popular justice and community regeneration: Pathways to Indigenous reform* (pp. 201–18). Westport, CN: Praeger Press.
- Conger, R. D., Neppi, T., Kim, K. J., & Scaramella, L. (2003). Angry and aggressive behavior across three generations: A prospective longitudinal study of parents and children. *Journal of Abnormal Child Psychology*, 31, 143–160.
- Ehrensaft, M., Cohen, P., Brown, J., Smailes, E., Chen, H., and Johnson, J. (2003). Intergenerational transmission of partner violence: A 20-year prospective study. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 71, 741-753.
- Finkelhor, D., Ormrod, R. K., & Turner, H. A. (2007). Polyvictimization: A neglected component in child victimization trauma. *Child Abuse & Neglect*, 31(1), 7– 26.
- Fuller, B. F., Chermack, S. T., Cruise, K. A., Kirsch, E., Fitzgerald, H. E., & Zucker, R. A. (2003). Predictors of aggression across three generations among sons of male alcoholics: Relationships involving grandparental and parental alcoholism, child aggression, marital aggression, and parenting practices. *Journal of Studies on Alcohol*, 64, 472–483.
- Karr-Morse, R. & Wiley, M. S. (1997). *Ghosts in the nursery: Tracing the roots of violence*. New York: Atlantic Monthly Press.
- Kaufman, J. G., & Zigler, E. (1987). Do abused children become abusive parents? *American Journal of Orthopsychiatry*, 57, 186-192.
- Lev-Wiesel, R. (2006). Intergenerational transmission of sexual abuse? Motherhood in the shadow of incest. *Journal of Child Sexual Abuse*, 15(2), 75-101.
- Murray, J., Janson, C. G., & Farrington, D. P. (2007). Crime in adult offspring of prisoners - A cross-national comparison of two longitudinal samples. *Criminal Justice and Behavior*, 34(1), 133-149.
- Nola Purdie, Pat Dudgeon and Roz Walker (2010). *Working Together: Aboriginal and Torres Strait Islander Mental Health and Wellbeing Principles and Practice*. Commonwealth of Australia.
- Widom, C. S., Button, M. A., Czaja, S. J. & DuMont, K. A. (2005). Development and validation of a new instrument to assess lifetime trauma and victimization history. *Journal of Traumatic Stress*, 18(5), 519-531.
- Appreciative Parenting Holt Romania <http://www.holt.ro/>

- Center for Counseling and Support for Parents and Children - Preventis Association <https://preventis.ro/>
- SOS Center for Counseling and Support for Children and Parents Bacau <https://www.sos-satelecopiilor.ro/>
- Day Center “Center for Education and Community Support” - St. Dimitrie Foundation <http://www.fundatiasfantuldimitrie.ro/>
- The Glue Club - Community Support Foundation, Bacau <https://fsc.ro/en/programs/club-with-gluе/>
- National Institute of Statistics, Romania <http://www.insse.ro/cms/>

MUU KUULEMINEN KIRJALLISUUS

Alankomaat

Effectief vroegtijdig handelen ter voorkoming van kindermishandeling, Samenvatting Eindrapport Voorstudie fase 1, ZonMw, September 2017, extracted from https://publicaties.zonmw.nl/fileadmin/zonmw/documenten/Jeugd/Kindermishandeling/Publicatie_Effectief_vroegtijdig_handelen_ter_voorkoming_van_kindermishandeling_digitaal_def.pdf (last consulted 28 May 2019)

Praten over wat je thuis meemaakt, Augeo Jongerentaskforce, Driebergen 2018, extracted from <https://www.augeo.nl/-/media/Files/181119-Praten-over-wat-je-thuis-meemaakt.ashx?la=nl-NL> (last consulted 28 May 2019)

Wat werkt bij Kindermishandeling, Nederlands Jeugdinstituut, Karin van Rooijen, Tijne Berg, Cora Bartelink, Utrecht 2018, extracted from [https://www.nji.nl/nl/Download-NJi/Wat-werkt-publicatie/\(311053\)-nji-dossierDownloads-WatWerkt_Kindermishandeling.pdf](https://www.nji.nl/nl/Download-NJi/Wat-werkt-publicatie/(311053)-nji-dossierDownloads-WatWerkt_Kindermishandeling.pdf) (last consulted 28 May 2019)

